
MILJØGODKENDELSE
af slagtekyllingeproduktion
på
Ø. Børstingvej 7
7850 Stoholm
efter § 12
i Lov om miljøgodkendelse
m.v. af husdyrbrug

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse.....	1
Datablad	3
1 Resumé og samlet vurdering	4
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse.....	4
1.2 Afgørelse	4
1.3 Ikke teknisk resumé.....	5
1.4 Offentlighed.....	6
1.5 Beskrivelse af husdyrbruget.....	6
1.6 Meddelelsespligt – anlæg, arealer, ejerforhold.....	6
1.7 Gyldighed	6
1.8 Retsbeskyttelse.....	6
1.9 Revurdering af miljøgodkendelsen.....	7
2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold og staldindretning mv.	8
2.1 Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv.....	8
2.2 Placering i landskabet.....	8
2.3 Husdyrhold og staldindretning.....	9
2.4 Ventilation.....	10
2.5 Fodring	11
2.6 Energi- og vandforbrug	13
2.7 Spildevand herunder regnvand	14
2.8 Affald.....	15
2.9 Driftsforstyrrelser eller uheld.....	16
2.10 Gødningstyper og mængde	19
3 Forurening og gener fra husdyrbruget	22
3.1 Ammoniak og natur.....	22
3.2 Lugt.....	23

3.3	Fluer og skadedyr.....	26
3.4	Transport.....	26
3.5	Støj fra anlægget og maskiner.....	29
3.6	Støv fra anlæg og maskiner.....	30
3.7	Lys	30
4	Påvirkning fra arealerne	32
4.1	Udbringningsarealerne	32
4.2	Påvirkninger af Beskyttet natur, søer og vandløb.....	32
4.3	Kvælstof og fosfor til Søer, fjord & hav.....	33
4.4	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter).....	35
4.5	Kvælstof til grundvand.....	36
5	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	37
6	Alternative løsninger og 0-alternativet	41
6.1	Alternative løsninger og 0-alternativet.....	41
7	Husdyrbrugets ophør	42
8	Egenkontrol og dokumentation.....	43
9	Samlet konklusion	44
10	Godkendelsens gyldighed, klagevejledning og underretning.....	45
10.1	Godkendelsens gyldighed.....	45
10.2	Klagevejledning og søgsmål.....	46
10.3	Underretning om godkendelsen	47
11	Bilag	48

DATABLAD

TITEL: § 12 MILJØGODKENDELSE

DATO FOR GODKENDELSE: 3. FEBRUAR 2015

BEDRIFTENS NAVN: Ø. BØRSTINGVEJ 7, 7850 STOHOLM

CVR-NUMMER: 18065673

EJENDOMSNUMMER: 7910207773

MATRIKLER PÅ EJENDOM Ø. BØRSTINGVEJ 7, 7850 STOHOLM

Ejerlav	Matrikel nummer
Ø. Børsting By, Smøllerup	2k
Ø. Børsting By, Smøllerup	2h
Ø. Børsting By, Smøllerup	2a
Ø. Børsting By, Smøllerup	2i

ADRESSE: Ø. BØRSTINGVEJ 7, 7850 STOHOLM

BEDRIFTS EJER OG ANSØGER: MANHATTEN VED JENS KRISTIAN ØSTERGAARD, THINGGADE 21, 7800 SKIVE, E-MAIL: DAIVA7741@YAHOO.DK

KONSULENT: SUSANNE ØSTERBY, LMO, TRIGEVEJ 20, 8382 HINNERUP, E-MAIL: SUO@LMO.DK.

TILSYNSMYNDIGHED: VIBORG KOMMUNE

Godkendelsen er udarbejdet af:

Claus Pedersen

**Viborg Kommune
Teknik og Miljø
Prinsens alle 5
8800 Viborg**

1 RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Manhattan ved Jens Kristian Østergaard, Thinggade 21, 7800 Skive, ønsker at etablere en slagtekyllinge-produktion på Ø. Børstingvej 7, 7850 Stoholm på 180 dyreenheder (DE).

Etableringen vil ske i en ny slagtekyllingestald på 3.000 m².

Ansøgningen (skema nr. 58622) om miljøgodkendelse er indsendt til Viborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem den 27. februar 2014.

1.2 AFGØRELSE

Viborg Kommune har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte etablering af slagtekyllingebeholdningen på Ø. Børstingvej 7, 7850 Stoholm, i henhold til de gældende regler. Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til § 12 stk. 2 i Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og i henhold til Bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen, samt indsendt materiale og efterfølgende beregninger og er betinget af følgende centrale vilkår:

- Den maksimale husdyrproduktion må udgøre 540.000 slagtekyllinger (produktionstid 35 dage), svarende til 180 DE.
- Minimum 24 % af dybstrøelsen skal udbringes direkte på udbringningsarealerne.
- Minimum 59 % af dybstrøelsen skal afsættes til biogas anlæg.
- Der skal indsættes varmeveksler i slagtekyllingestald.

Der skal gøres opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter f.eks. byggelovgivningen og for andre bestemmelser som f.eks. Museumslovens bestemmelser vedrørende fund af fortidsminder i forbindelse med jordarbejde.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse, kommunens bemærkninger og vurdering af udvidelsen vedrørende dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer. Formålet med at fastsætte konkrete vilkår for husdyrbrugets drift og indretning er, at sikre

- at husdyrbruget drives og indrettes i overensstemmelse med ansøgningsmaterialet og miljøredegørelsen
- at kravet om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager overholdes
- at yderligere miljøkrav fastsat på grundlag af kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgningsmaterialet overholdes
- at nedsætte risikoen for at der forekommer forurening eller gener ud over de forventede ifølge miljøvurderingen

Miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af, at de til enhver tid generelle miljøregler overholdes herunder reglerne i den til enhver tid gældende Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. samt de nedenstående supplerende vilkår.

1.3 IKKE TEKNISK RESUMÉ

Produktion og arealer

Ø. Børstingvej 7 ønsker at etablere en slagtekyllingeproduktion på 180 DE. Der hører i alt 53,01 ha udbringningsarealer (ejet og tilforpagtet) til produktionen. 59 % af den producerede husdyrgødning afsættes direkte til biogas anlæg.

Placering

Nærmeste nabo uden landbrugspligt ligger omkring 133 meter væk fra staldanlægget. Der er ca. 1.200 m til samlet bebyggelse og ca. 2,6 km til byzone.

De generelle afstandskrav fra anlægget til vandforsyningsanlæg, offentlig vej, naboskel mv. (§ 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug) er overholdt.

Lugt

Ifølge lugtberegninger i Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem overholder projektet lugtkravene til enkeltboliger, samlet bebyggelse og byzone mv.

Næringsstoffer til overfladevand

Udbringningsarealerne afvandes til Hjarbæk Fjord som er et følsomt Natura 2000-område, men kravene til bedriftens udvaskning af næringsstoffer er overholdt.

Ejendommens udbringningsarealer ligger udenfor fosfor- og nitratklasser.

0,8 ha af ejendommens udbringningsarealer ligger indenfor nitratfølsomme indvindingsområder.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Projektet opfylder det generelle krav om 15 % reduktion af ammoniakfordampning fra stald.

Kravet til ammoniak opfyldes ved at 83 % af produktionens dybstrøelse udbringes/afsættes direkte fra stalden og ved anvendelse af varmeveksler i stalden.

Staldanlægget er beliggende 215 meter fra Lånum Bæk. På skrænterne ned til bækken er der både et mindre overdrev og en mose. Der er foretaget en besigtigelse af området og det vurderes, at områderne ikke påvirkes væsentligt af projektet. Der er ikke øvrige ammoniakfølsomme naturområder i nærheden.

Transporter til og fra ejendommen

Produktionen på ejendommen vil medføre, at antallet af transportere forventes at blive 192 kørsler årligt. Det vurderes ikke, at antallet af transportere vil give anledning til væsentlige gener.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

BAT

Viborg Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer.

For at sikre, at etableringen og den fremtidige drift er forenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet er der fastsat specielle vilkår. Det er kommunens vurdering, at husdyrbruget kan drives uden væsentlige påvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

1.4 OFFENTLIGHED

Ansøgningen blev offentliggjort i uge 44 2014. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen i offentlighedsfasen.

Der blev foretaget 3 ugers nabohøring indtil 20. november 2014. I forbindelse med høringen indkom der ingen bemærkninger.

Et udkast til miljøgodkendelsen blev den 15. december 2014 udsendt i 6 ugers nabohøring. Der indkom ingen bemærkninger i forbindelse med høringen.

1.5 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Godkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Ø. Børstingvej 7, 7850 Stoholm.

Dyreholdet etableres med en produktion af 540.000 slagtekyllinger (180 DE).

Der opføres en slagtekyllingestald på 3.000 m².

Der hører 53,01 ha udbringningsarealer til ejendommen.

1.6 MEDDELELSESPLIGT – ANLÆG, AREALER, EJERFORHOLD

I henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug må der ikke foretages ændringer, hverken bygnings-, arealmæssigt eller driftsmæssigt, før ændringen/udvidelsen er godkendt af Viborg Kommune. For udskiftning af arealer indeholdt i denne godkendelse gælder, at ændringer forud skal anmeldes til kommunen, senest inden planårets start den 1. august, jf. § 16 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen vurderes herefter af kommunen. Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede/tredjemands arealer) kan ske uden en ny godkendelse, såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare, jf. § 15 i ovennævnte bekendtgørelse.

1.7 GYLDIGHED

Udvidelsen skal være gennemført og udnyttet inden 2 år fra godkendelsens meddelelse.

1.8 RETSBESKYTTELSE

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Kommunen kan dog i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

1.9 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år.

GENERELLE VILKÅR.

På baggrund af ovenstående fastsættes følgende generelle vilkår:

- 1) Ejendommen skal indrettes og drives i overensstemmelse med ansøgningsmaterialet med de ændringer, der fremgår af miljøgodkendelsens vilkår.
- 2) Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Ø. Børstingvej 7, 7850 Stoholm, samt de udbringningsarealer, der er tilknyttet husdyrproduktionen.
- 3) Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år efter godkendelsens meddelelse.
- 4) Den der er ansvarlig for driften skal underrette kommunen, når landbruget foretager følgende:
  - Ejerskifte af virksomhed.
  - Hel eller delvis udskiftning af driftsherre.
  - Indstilling af driften for en længere periode, men dog mindre end 3 år.
- 5) Der skal til enhver tid forefindes et eksemplar af miljøgodkendelsen på ejendommen. Den ansvarlige for driften og de øvrige ansatte skal være bekendt med vilkårene i miljøgodkendelsen.

2 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD OG STALDINDRETNING MV.

2.1 BYGGE- OG BESKYTTELSESLINIER, FREDNINGER MV.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Husdyrbruget er placeret i landzone og er ikke i konflikt med de landskabelige hensyn. Husdyrbruget ligger ikke indenfor naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, beskyttelseslinjer og områder med landskabelig værdi mv.

Den nye stalds placering i forhold til de generelle afstandskrav (§ 8 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug):

Afstand til	Afstandskrav	Aktuel afstand
Ikke almene vandforsyningsanlæg	25 meter	> 50 m
Almene vandforsyningsanlæg	50 meter	> 500 m
Vandløb (herunder dræn) og søer	15 meter	> 50 m
Offentlig vej og privat fællesvej	15 meter	> 15 m
Levnedsmiddelvirkksomhed	25 meter	> 1.000 meter
Beboelse på samme ejendom	15 meter	> 50 m
Naboskel	30 meter	15m

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Den nye stald ligger udenfor fredninger, kirke-, skov-, sø-, å- og fortidsmindebeskyttelseslinjer.

Alle afstandskrav i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, er overholdt, med undtagelse af afstanden fra stalden til naboskel. Jens Kristian Østergaard har derfor søgt dispensation for placering af stalden ift. naboskellet. Ansøgningen om dispensation har været i nabohøring og der er ikke indkommet bemærkninger hertil. Viborg har vurderet, at der kan meddeles dispensation efter § 9 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

2.2 PLACERING I LANDSKABET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den nye stald opføres øst for eksisterende anlæg. Nord for stalden er der et eksisterende læhegn. Fra nord og vest bliver stalden derfor meget lidt synlig. Stalden vil blive mest synlig for trafikanter der kommer syd fra. Her vil man over en kort strækning kunne se gavlen af stalden. Arealet falder svagt mod syd, så opførelse af den nye stald vil ikke medføre store ændringer i terrænet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det vurderes at ejendommen ligger udenfor de områder, der har særlig interesse, hvad landskabelige værdier angår. Viborg Kommune vurderer ikke, at ejendommen fremtræder dominerende i landskabet. En plantegning af staldanlægget fremgår af Bilag 1.

Ejendommen ligger uden for særlige beskyttelsesområder udpeget i Kommuneplanen for Viborg Kommune.

Kommunen vurderer, at udvidelsen ikke vil forringe de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative værdier i området.

2.3 HUSDYRHOLD OG STALDINDRETNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er søgt om følgende fremtidig produktion på Ø. Børstingvej 7, 8830 Tjele.

TABEL 1 OVERSIGT OVER NUVÆRENDE OG FREMTIDIGT DYREHOLD

Dyregruppe	Nuværende besætning		Ansøgt besætning	
	Antal dyr	Antal DE	Antal dyr	Antal DE
Slagtekylling, produktions- onstid 35 dage	0	0	540.000	180,00

Beskrivelse af produktionen

Kravet til husenes omgivelser, indretning og adgangsforhold tager sigte på at minimere risikoen for, at smitte udefra tilføres dyrene. På ejendommen foregår produktionen som alt ind alt ud. Efter hvert hold rengøres stald og omgivelser grundig med vand. Inventar, stald, foderopbevaring og omgivelser desinficeres, herefter følger en tomgangsperiode. I tomgangsperioden er der ingen dyr på ejendommen.

Før indsætning af nye kyllinger gennemskyldes vandsystemet, foder- og ventilations anlæg afprøves og stalden tempereres. Det daglige arbejde består i tilsyn med dyr og anlæg. Det skal sikres at der tilføres den ønskede mængde foder og vand, ligesom klima skal være optimal for dyrene. Døde dyr fjernes dagligt, Der fodres med færdigfoder tilsat hvede.

Stalden er indrettet med staldsystemet fast gulv med strøelse, som er det eneste staldsystem til slagtekyllinger i Danmark.

Der installeres en varmeveksler i slagtekyllingestalden. Princippet i varmeveksleren er, at varm luft fra stalden anvendes til at opvarme kold luft udefra, hvilket reducerer energiforbruget til opvarmning af stalden væsentligt. Varmeveksleren medvirker til at strøelsen i stalden er tør og dermed mindsker ammoniakemissionen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med baggrund i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 12 stk. 3 vurderes det, at produktionen kan ændres under forudsætning af, at ændringen ikke giver anledning til øget forurening (eks. mere lugt,

fosfor mv.) samt at antal DE forbliver det samme. Ændringen skal forinden meddeles til Viborg Kommune. Udnyttelsen af produktionstilladelsen forudsætter, at der til stadighed er det nødvendige harmoniareal til stede.

Viborg Kommune vurderer, at varmeveksleren er BAT og kan anvendes som virkemiddel for ammoniakemissionen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for den animalske produktion:

6) Husdyrproduktionen må ikke overstige 540.000 slagtekyllinger (produktionstid 35 dage) på årsplan.

Ovenstående dyrehold svarer til i alt 180 dyreenheder (DE) beregnet iht. Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv. (Husdyrgødningsbekendtgørelsen).

Varmeveksler:

7) Der skal installeres en varmeveksler model Agro Climat Unit (ACU) Clima+ 200, type 2,5 eller tilsvarende anlæg i tilknytning til slagtekyllingestalden.

8) Varmeveksleren skal vedligeholdes i overensstemmelse med fabrikantens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget sammen med dokumentation for udført vedligeholdelse.

9) Varmeveksleren skal minimum kører 291 dage om året. Dette skal kunne dokumenteres ved registreringer fra datalogger eller lignende.

10) Tilsynsmyndigheden skal underrettes, såfremt varmeveksleren er ude af drift i en periode på mere end 8 dage.

11) BAT-niveauet for ammoniakemission på 6.426 kg. N pr. år skal opnås ved anden teknik optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste senest den 1. januar 2016, såfremt varmeveksleren ikke optages på teknologilisten inden da. Dette kræver et tillæg til miljøgodkendelsen.

2.4 VENTILATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der anvendes frekvensstyret ventilation, som hindrer overventilering. Øget modstand i ventilationssystemer undgås gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler ved holdskifte.

Ventilationen er stort set altid i drift, da det er nødvendigt i forhold til indeklimaet i staldene.

For mekanisk ventilerede stalde er det BAT, at reducere energiforbruget ved at optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det vurderes at ejendommen med det valgte system, samt løbende rengøring og vedligeholdelse lever op til kravet om BAT.

Viborg Kommune vurderer, med de stillede vilkår at ventilationssystemet ikke i sig selv vil give anledning til gener for de omkringboende, og at der ikke er behov for at stille yderligere vilkår i forhold til ventilationssystemet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

12) Der skal være mekanisk ventilation i alle staldafsnit. Ventilatorerne skal løbende, og minimum 1 gang om året vedligeholdes og renholdes efter leverandørens anvisninger således, at støv og lugtgener begrænses mest muligt og således, at systemerne altid kører energimæssigt optimalt. Rengøring og vedligeholdelse skal noteres i en driftsjournal.

2.5 FODRING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

På ejendommen anvendes der færdigfoder tilsat hvede. Der anvendes multifasefodring med brug af fyta-se.

Siloer placeres på østsiden af den nye stald. Silobatteri med 4 x 60 tons. Opstillet på betonplads. Stålsilo til 1000 tons korn placeres i forlængelse af silobatteri.

Miljøstyrelsen har i "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" fra 2011 beskrevet emissionsgrænseværdien for fosfor ved konventionel produktion af slagtekyllinger, jf. nedenstående tabel.

Kategori af dyr	Antal dyreenheder (DE)	Emissionsgrænseværdi (kg P/DE ab lager)	Emissionsgrænse (kg P/år)
Slagtekyllinger	180	16,64 kg P/DE	2995,2

Valg af teknologi til opfyldelse af BAT – krav (fosfor)

De teknikker og teknologier, der er rettet mod at reducere tilførslen af fosfor til udbringningsarealerne omfatter fodringsteknikker der mindsker husdyrgødningens indhold af fosfor.

Foder

I henhold til teknologiblad for fosforindhold i slagtekyllingefoder, kan indholdet af foder ikke reduceres til under 5,8 g fosfor/ kg foder (niveau 3) uden at det går ud over dyrenes sundhed – dvs. øget risiko for problemer med ben og gang.

Beregningen af fosforindholdet i gødningen i husdyrgodkendelse.dk er baseret på normtallet 5,4 g fosfor pr. kg foder idet udviklingen er gået stærkere end forudsat i teknologibladet. Normfodring er derfor lidt lavere end niveau 3 i teknologibladet vedr. fosfor i foderet.

Husdyrgodkendelse.dk beregner indholdet af fosfor ab lager til 6.133,21 kg P/år. Dette er mere end dobbelt så højt som den maksimale emissionsgrænse i henhold til Miljøstyrelsens vejledende BAT standard vilkår til trods for at råproteinindholdet i foderet er på niveau med/lavere end den skrappeste fodring i henhold til teknologibladet. Årsagen hertil er, at normtallene for fosfor ab lager er ændret markant ved normændringen 2011/2012 dvs. siden BAT-standardbladets tilblivelse i 2011.

Normændringen skete på baggrund af ny viden vedrørende slagtekyllingernes indlejring af fosfor i kroppen. Der fjernes således en mindre mængde fosfor med de kyllinger der går til slagteriet end tidligere antaget.

BAT-bladet bygger på den forventning, at der ved en fodring med 5,8 g P pr kg foder vil være 5,61 kg P/1000 kyllinger i staldgødningen. 5,61 kg P/1000 kyllinger var normen i 2010. Normtallet for P ab lager ligger nu på 11,502 kg P/1000 kyllinger.

Miljøstyrelsen har den 11. juni 2013 udtalt, at BAT standardvilkåret skal fastsættes i forhold til teknologibladet vedrørende fosforindhold i slagtekyllingefoder fra 15. maj 2011. Det er således BAT, såfremt fosforindholdet i foderet ikke overstiger 5,8 gram fosfor pr. kg foder ved 35 dages kyllinger selv om Fosfor ab dyr overstiger det maksimale niveau i henhold til de vejledende standard vilkår.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der anvendes tørfoder til dyrene. Fodret opbevares i udendørs siloer.

BAT:

Fodret overholder gældende normer (jf. nedenstående skema fra IT-ansøgningen) og indeholder fytase. Der anvendes fodertilpasninger via multifasefodring (4 faser) for at nedsætte ammoniakfordampningen.

Emissionsgrænsen for fosforindholdet i fodret er fastsat til 5,4 gram fosfor pr. kg. foder ved 35 dages kyllinger, hvilket er overholdt, jf. nedenstående skema.

Tal i kursiv er standardtal (normtal), som anvendes i beregningerne når ansøger ikke har oplyst andet. Når et tal ikke vises i kursiv, betyder det, at ansøger har indtastet sine egne oplysninger.

StaldID	Staldsystem kode	Nudrift / ansøgt	FE / dyr eller kg foder per dyr (mink/fjerkræ)	Gram råprotein per FE / Protein % i foder (fjerkræ)	Gram P per FE / fosfor % i foder (fjerkræ)	Proteinprocent i mælk / kg æg per høne (fjerkræ)	Antal fravænnede grise per årssø / kg tilvækst per enhed (fjerkræ)	Fravænningsvægt
ST-197947	FJSI03	Nudrift	3,36	20,20	0,54		2,08	
		Ansøgt	3,36	20,20	0,54		2,08	

VILKÅR

Da der anvendes normtal for foder stilles der ingen fodervilkår.

2.6 ENERGI- OG VANDFORBRUG

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Opgørelse af anvendelsen af råstoffer for produktionen. Mængder er angivet efter bedste skøn.

Ressource	Nudrift (mængde/år)	Ansøgt (mængde/år)
Elforbrug: (kWh) hovedsageligt til ventilation	0 kWh	25.000 kWh

Vandforbrug drift:

Vandforbrug	Nudrift	Ansøgt drift
Årligt forbrug af drikkevand	0 m ³	2916 m ³
Årligt forbrug af vaskevand til vask af stalde og maskiner	0 m ³	300 m ³
Årligt forbrug til vask af maskiner	0 m ³	30 m ³
Vand til sprøjtning	0 m ³	36 m ³
Vand til øvrigt formål	0 m ³	100 m ³
Privat vandforbrug	200 m ³	200 m ³
		3582 m ³

Der anvendes 4000 liter dieselolie i forbindelse med markdriften .

Stuehuset og stald og servicebygninger opvarmes med stokerfyr. Oliefyr anvendes kun som reserve.

Strøm

Der anvendes primært strøm til ventilation i produktionen.

For at maksimere effekten af ventilationen rengøres ventilationens mekaniske dele (herunder luftkanaler og fans) ved hvert holdskifte. Dette noteres i logbog.

For at undgå overventilation og dermed ekstra strømforbrug er der en styring af anlægget. Der kan reguleres i forhold til temperatur, luftfugtighed og kurvestyring (indsætningsdato/vægtinterval). Ventilationsdata logges i styringscomputer.

Belysning

Der vælges belysning som tager hensyn til elforbruget og dyrevelfærd.

Der opsættes lysstofrør (sparepære) med lysdæmper. Der anvendes en type lysdæmper (højfrekvent) med lavt effekt tab. Der er ingen LUX-styring (dagslysregulering) da der ikke er vinduer eller lysplader i produktionsdelen.

Vask

Der rengøres konsekvent med højtryksrensere. Rengøringen vil blive afsluttet med en desinfektion.

Drikkevand

Drikkenipler placeres højt for at lette dyrenes vandoptagelse og minimere vandspild. Spildrender anvendes primært ved slagtekyllinger. Vandforbruget er 1,8 gange foderforbrug.

BAT

Ved opførelse af det nye staldanlæg er der fokuseret på de nedenfor beskrevne energi- og vandbesparende løsninger.

- Der anvendes lavenergi-belysning.
- Ventileringer staldene optimalt.
- Rengøring af stald og udstyr efter hver produktionscyklus eller batch.
- Udførelse af regelmæssigt kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- Registrering af vandforbrug gennem måling af forbrug.
- Detektering og reparation af lækager.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er BAT således anvendelse af højtryksrensere, eftersyn og rengøring af ventilatorer i stalde, samt temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

For at leve op til kravene om BAT skal der løbende være opmærksomhed på energiforbrug og management på ejendommen. Generelt bør virksomheden registrere forbrug af el, vand og andre ressourcer og være opmærksom på muligheden for besparelse. Der stilles derfor vilkår om løbende registrering af resourceforbruget med henblik på, at der løbende er fokus på at reducere forbruget.

Viborg Kommune vurderer, at driften med det stillede vilkår lever op til kravet om BAT i henhold til vand- og energiforbrug beskrevet i EU-kommissionens reference dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ fra juli 2003.

Kommunen vurderer samlet, at energi- og vandforbruget er på et fornuftigt niveau i forhold til bedriftens produktion. Det vurderes endvidere, at der i forbindelse med bedriftens indretning er taget hensyn til muligheden for begrænsning af energi- og vandforbruget.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

13) Ejendommen skal minimum en gang om året føre journal over forbrug af el og vand ressourcer. Kopi af journalen skal gemmes i 5 år.

2.7 SPILDEVAND HERUNDER REGNVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Vaskevand (restvand) fra kyllingestalden ledes til samletanke på 30 m³.

Der etableres et nyt toilet i forrum til stalden. Sanitært spildevand opsamles i septitank som tømmes en gang om året.

Tagvand opsamles ikke med strømmen til jorden hvor det nedsiver.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at den samlede håndtering af spildevand herunder regnvand sker på forsvarlig vis. Udbringning og opbevaring af vaskevand (restvand) skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler.

Det skal bemærkes, at Viborg Kommune via anden miljølovgivning skal meddele tilladelse til nedsivning af spildevand og regnvand.

2.8 AFFALD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Affaldshåndtering

Døde dyr:

Døde dyr (500-3000 kg) opbevares i lukkede containere indtil afhentning af DAKA.

Døde dyr afhentes ca. 1 gang om ugen.

Affald:

Pap 0-50 kg

Papir 0-50 kg

Tomme sække af plast fra foder o.l. 0-10 kg

Paller med strøelse (savsmuld) 0-10 stk.

Tomme sække af papir fra foder o.l. 0-10 kg

Al brandbart affald opbevares i container og bortskaffes via den kommunale affaldsordning. Container afhentes efter behov. Forventningen er ca. 1 gang om ugen.

Leverandør af strøelse tager paller retur.

Olie og kemikalieaffald:

Spildolie 0-100 liter

Lysstofrør & elsparepærer 0-25 stk.

Tomme medicinplast Ca. 10 stk

Tomme dukke sæbe og desinfektionsmidler ca. 10 stk.

Tomme kemikaliedunke fra markbruget ca. 15 dunke

Afleveres på genbrugsstation i Stoholm

Olietanke:

Der er overjordisk dieseltank til markdriften i maskinhus.

Kemikalier:

Der er kemirum i gammel kostald.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Håndtering af døde dyr skal leve op til kravene i Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr, Bekendtgørelse nr. 558 af 1. juni 2011. Deraf følger, at animalsk affald, herunder selvdøde dyr, skal opbevares i lukket beholder. Opbevaring af døde dyr skal være placeret på et egnet sted, således at der i tidsrummet indtil afhentningen ikke opstår uhygiejniske forhold herunder adgang for omstrejfende dyr. Døde dyr opsamles ved den vestlige ende af stalden.

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen. Derfor skal man på ejendommen føre registrering over affaldsproduktionen efter de gældende regler. Bortskaffelsen skal i øvrigt ske i overensstemmelse med kommunes affaldsregulativ.

Affald skal opbevares og bortskaffes efter Kommunens regulativ for erhverv. Det indebærer følgende:

- Ejendommens dagrenovation og erhvervsaffald må ikke sammenblandes.
- Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen.
- Rester af lægemidler og kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald.

Kommunen vurderer med de stillede vilkår, at der ikke vil være problemer med hensyn til opbevaring af kemikalier, olie og brændstof på bedriften.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

14) Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald mv.

15) Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for at affald bortskaffes forsvarligt.

16) Olie- og kemikalier (gældende både råvarer og affald) skal opbevares i egnede beholdere med tæt-sluttende låg. Beholderne skal være beregnet til formålet og skal være tydelig mærket med angivelse af indhold. Oplag må ikke medføre forurening eller risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vandområder, grund vand, luft eller kloak.

17) Oplagspladsen skal være afskærmet mod nedbør og indrettes med opkant eller lignende så en mængde, mindst svarende til indholdet af den største beholder, tilbageholdes ved spild eller lækage.

18) Påfyldning af diesel mv. skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, således at spild kan opsamles og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.9 DRIFTSFORSTYRELSE ELLER UHELD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Beskrivelse af risikominimering:

Generelt

- Anlæg og tekniske installationer renses, vedligeholdes og udskiftes i en sådan grad at der sikres korrekt brug og effekt

- For at minimere risikoen for uheld, udføres opgaver der kan give anledning hertil under opsyn

Brand

Forebyggende foranstaltninger:

- Der forefindes 4 brandslukkere i den nye stald.
- Alle elinstallationer efterses hvert 5. år. Produktions- og ventilations anlæg rengøres jævnligt

Akut håndtering ved uheld:

- Ved brand kontaktes brandmyndighederne

Uheld ved gylleudbringning

Der produceres kun dybstrøelse på ejendommen

Strømsvigt

Forebyggende foranstaltninger:

- Der er etableret alarmanlæg for temperatur- og elsvigt.
- Der bliver stik til nødgenerator på ejendommen.
- Ventilationssystemet er tilkoblet et automatisk opkald til mobiltelefon i tilfælde af strømsvigt

Akut håndtering ved uheld:

- Ved strømsvigt er ventilationssystemet designet således, at alle spjæld i staldene åbner automatisk for at sikre frisk luft til kyllingerne.

Oliespild

Forebyggende foranstaltninger:

- Spildolie, smøreolie og dieseltank er placeret i maskinhuset i lukkede beholdere.
- Maskinhuset er indrettet med fast bund
- Der forefindes ikke afløb i maskinhuset.
- Der findes opsugende materiale(kattegrus, savsmuld mv.) i maskinhuset, som anvendes ved spild af olie.
- Diesel til maskinerne opbevares i overjordisk olietank. Tanken er på 1200 liter og er fra 1990.
- Påfyldning af traktor sker altid under opsyn.

Akut håndtering ved uheld:

- Spild af olie vil straks det konstateres blive opsamlet med opsugende materialer.

Kemikaliespild

Forebyggende foranstaltninger:

- Kemikalier opbevares i lukkede beholdere i maskinhuset/kemikalierum mv.
- Maskinhuset er indrettet med fast underlag bestående af (beton mv.)
- Der forefindes ikke afløb i maskinhuset.
- Der findes opsugende materiale(kattegrus, savsmuld mv.) i maskinhuset, som anvendes ved spild af kemikalier.
- For at undgå forurening af drikkevandet med kemiske bekæmpelsesmidler anvendes der en buffer-tank til at fylde vand på marksprøjten. Derved vil der ikke kunne ske returløb til vandforsyningen ved et evt. stop af vandværkspumpen.
- Marksprøjten er monteret med overløbssikring.
- Påfyldning af marksprøjten med vand og kemikalier foretages i marken.

Akut håndtering ved uheld:

- Spild af olie vil straks det konstateres blive opsamlet med opsugende materialer.

Der vil blive udarbejdet en beredskabsplan, hvori telefonnumrene til kontaktpersoner og offentlige kontaktinstanser i forbindelse med eventuelle uheld er nedskrevet. Beredskabsplanen indeholder forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalie- og oliespild, driftsmateriel, husdyrgødning, brand m.v., og er tilgængelig for alle på arbejdspladsen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Udover at være BAT, så er det Viborg Kommunes opfattelse, at en beredskabsplan vil være til stor hjælp for landmanden, såfremt der skulle ske et uheld, både med hensyn til små hændelser som oliespild og store som f.eks. brand, hærverk o.l.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift:

19) Der skal foreligge en beredskabsplan når miljøgodkendelsen bliver udnyttet. Beredskabsplanen skal beskrive, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- Kortbilag over bedriften.
- Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmes og hvordan.
- Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.
- En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.
- Beredskabsplanen skal opdateres, når der sker ændringer på bedriften.
- Beredskabsplanen skal have en fast tilgængelig plads på ejendommen.

2.10 GØDNINGSTYPER OG MÆNGDE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der produceres udelukkende dybstrøelse fra ejendommens kyllingeproduktion. Normproduktionen for ejendommen er 740 tons.

I nedenstående tabel ses en oversigt over ejendommens samlede gødningsmængder.

Anlæg	Gøgningstype	Kg Kvælstof	Kg fosfor	DE
Husdyrbrugets samlede anlæg	Dybstrøelse	19.325,58	6.133,21	180

59 % af husdyrgødningen afsættes direkte fra stald til biogasanlæg (til **Maabjerg BioEnergy Drift A/S**, Nupark 51, 7500 Holstebro) svarende til 106 DE. Denne husdyrgødning oplagres derfor ikke på ejendommen eller andre steder og vil derfor ikke give anledning til ammoniakfordampning i marken.

De resterende 74 DE udbringes på ejendommens ejede og forpagtede arealer.

Der produceres 8,5 hold slagtekyllinger om året i alt 180 DE. Dette svarer til, at der efter hvert hold kyllinger er kyllingemøj fra 21,18 DE. 2 gange om året (en gang forår og en gang efterår) forventes udbringning fra stald at falde sammen med det tidspunkt hvor gødningen skal anvendes i marken. Dette svarer til at 23,6 % udbringes direkte fra stald og nedpløjes.

Der vil således kun være 17,4 % af gødningen som lagres på ejendommen. Denne oplagres i overdækket markstak. Gødningsmængden svarer til 130 tons dybstrøelse.

BAT

Ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning.

De teknikker, der i marken kan reducere ammoniakfordampningen ved udbringning af fasthusdyrgødning, er rettet mod at begrænse det tidsrum, i hvilket den mineralske del af kvælstofindholdet i gødningen er i kontakt med luften. Konkret omfatter det teknikker, der sørger for, at gødningen hurtigt kommer ned i jorden. I forbindelse med serien af gennemførte vandmiljøplaner samt ammoniakhandlingsplanen er en stor del af de virkemidler, der kan reducere ammoniaktabet i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, allerede implementeret via husdyrgødningsbekendtgørelsen, der fastsætter generelle regler for, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes. For udbringning af fast gødning og dybstrøelse gælder således, at gødningen skal være nedbragt senest 6 timer efter udbringning. Dette virkemiddel er også nævnt i BREFdokumentet for intensiv fjerkræ- og svineproduktion fra 2003 som et element, der kan indgå i vurderingen af BAT. På denne baggrund er det Miljøstyrelsens opfattelse, at gældende lovgivning vedrørende udbringning af husdyrgødning fra fjerkræ er BAT for så vidt angår ammoniakfordampningen i marken. Der er derfor ikke efter Miljøstyrelsens opfattelse grundlag for at fastlægge vilkår begrundet i BAT i relation til udbringning af husdyrgødning.

Nitrat

De teknikker, der kan reducere nitratudvaskningen i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, er rettet mod at øge planternes udnyttelse af det tilførte kvælstof. Disse teknikker er følgende:

- Teknikker i marken, der sørger for, at husdyrgødningen fordeles bedst muligt til de afgrøder, som har størst mulighed for at udnytte det tilførte kvælstof.
- Teknikker, som er målrettet mod at tilbageholde mineraliseret kvælstof i jorden udenfor afgrødernes vækstperiode med henblik på udnyttelse i den efterfølgende vækstsæson.
- Teknikker, som øger husdyrgødningens andel af mineralsk kvælstof i forhold til organisk kvælstof, kan medvirke til at øge udnyttelsen i marken. Dette er for eksempel separeringsteknikker i kombination med afbrænding eller afgasning af den faste fraktion af husdyrgødningen.

I forbindelse med gennemførelsen af serien af vandmiljøplaner er en stor del af de virkemidler, der kan reducere den del af nitratudvaskningen, som stammer fra husdyrgødningen, allerede implementeret via husdyrgødningsbekendtgørelsen. Blandt andet er der fastsat harmonikrav samt regler for, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes. Endvidere er der i medfør af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (gødningsanvendelsesloven) fastsat bindende normer for den totale kvælstofanvendelse i markdriften samt krav til kvælstofudnyttelsen ved anvendelse af husdyrgødning. Flere af disse virkemidler er også nævnt i BREF-dokumentet for intensiv fjerkræ- og svineproduktion fra 2003 som elementer, der kan indgå i vurderingen af BAT. For udbringning af husdyrgødning fra fjerkræ gælder således, at der højst må udbringes husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha (140 kg N/ha). For så vidt angår dybstrøelse skal landmanden endvidere indregne en udnyttelse på 45 % af den udbragte kvælstofmængde i sin gødningsnorm. For fast gødning indregnes en udnyttelse på 65 %. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at det i praksis er vanskeligt at opnå en yderligere forbedring af kvælstofudnyttelsen af ubehandlet fjerkrægødningen i marken. Alternative teknikker, der medfører en bearbejdning af husdyrgødningen i eksempelvis biogasanlæg, har ikke indgået i Miljøstyrelsens vurdering, da miljøeffekten er betinget af, at gødningen kan afsættes til videre bearbejdning og dermed ikke udbringes på arealerne. Denne forudsætning er ikke til stede for alle producenter. På denne baggrund er det Miljøstyrelsens vurdering, at det niveau, som er opnåeligt ved anvendelse af BAT i relation til udvaskning af nitrat ved anvendelse af ubehandlet husdyrgødning i marken allerede er opnået via krav, som er fastsat i lovgivningen i relation til håndtering af husdyrgødning. Der er derfor ikke efter Miljøstyrelsens opfattelse grundlag for at fastlægge vilkår begrundet i BAT med henblik på at begrænse nitratudvaskningen.

Fosfor:

Ved udbringning af husdyrgødning svarende til harmonikravet for kvælstof vil fosfortilførslen til udbringningsarealerne for flere husdyrtyper overstige afgrødernes behov, som ligger på 20-25 kg P/ha. Ved en fortsat ophobning af fosfor i landbrugsjorden er der risiko for, at fosforbidraget fra landbrugsjorden til vandmiljøet kan øges.

Langt størstedelen af tabet af fosfor fra landbruget til vandmiljøet er imidlertid historisk betinget som følge af ophobningen gennem årene af fosfor i jordens pulje. På landsplan er denne ophobning nedbragt i forbindelse med gennemførelsen af vandmiljøplanerne samt med indførelsen af afgift på foderfosfat. Opgørelser af landbrugets fosforbalance viser således, at fosforoverskuddet i marken er reduceret væsentligt siden 80'erne.

Herudover er der med husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau mulighed for at regulere udledningen af fosfor til de udbringningsarealer, der afvander til særligt fosforfølsomme naturområder. På den baggrund er det Miljøstyrelsens opfattelse, at risikoen for tab af fosfor fra udbringningsarealerne til vandmiljøet derfor generelt set er væsentlig mindre i dag end tidligere.

Dette giver Miljøstyrelsen anledning til at bemærke, at fastlæggelsen af BAT indebærer, at der skal findes et passende balancepunkt mellem de forskellige miljøpåvirkninger overfor dertil svarende omkostninger¹. På baggrund af dette samt ovenfor nævnte generelle tiltag finder Miljøstyrelsen ikke, at det hverken i miljøøkonomisk eller proportionalitetsmæssig henseende er hensigtsmæssigt at prioritere en yderligere

re begrænsning af fosfor på bekostning af begrænsningen af ammoniakemissionen. Derfor er det Miljøstyrelsens vurdering, at yderligere generelle krav til begrænsningen af fosfor begrundet i BAT skal baseres på omkostningsneutrale teknikker og teknologier.

Den overordnede ambition ved vurdering af BAT har som udgangspunkt været at opnå fosforbalance på alle landbrugsarealer, dvs. både de arealer, som indgår i en ansøgning og evt. andre arealer, som modtager husdyrgødning fra det ansøgte anlæg. Dette kan imidlertid være omkostningstungt for mange dyretyper ved de gældende harmonikrav. Miljøstyrelsen har derfor valgt at fastsætte et vejledende indhold af fosfor i gødning som leveres fra anlægget til udbringning på egne arealer eller på aftalearealer.

De teknikker og teknologier, der er rettet mod at reducere tilførslen af fosfor til udbringningsarealerne omfatter enten fodringsteknikker, der mindsker husdyrgødningens indhold af fosfor, eller separeringsteknikker, der medfører, at den mest fosforholdige del af husdyrgødningen kan afsættes til udbringning på andre arealer eller til forbrænding eller afgasning i biogasanlæg. Muligheden for afsætning kan på nuværende tidspunkt ikke forudsættes at være til stede for alle producenter. Alene af denne grund er teknikken ikke relevant ved fastlæggelse af branchespecifikke emissionsgrænseværdier.

Miljøstyrelsen har derfor baseret emissionsgrænseværdien for fosfor på en enkelt fosforreducerende teknik, som omfatter optimering af fosforudnyttelsen hos slagtekyllinger. Anvendelsen af denne teknik vurderes at være omkostningsneutral.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Viborg Kommune vurderer, at udbringningen og opbevaringen af husdyrgødningen er tilstrækkelige til at opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens krav.

Viborg Kommune vurderer, at udbringning og opbevaring af husdyrgødning fra/på ejendommen lever op til et niveau, som kan betragtes som BAT.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

20) Dybstrøelse fra 106 DE skal bortskaffes til Maabjerg BioEnergy Drift A/S, Nupark 51, 7500 Holstebro eller anden biogasanlæg.

21) Dybstrøelse fra 42,4 DE (ca. 175 ton dybstrøelse) skal køres direkte fra stald og nedbringes direkte på udbringningsarealerne.

22) Dybstrøelse fra 31,6 DE (ca. 130 ton dybstrøelse) må oplagres i markstak.

23) Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres:

- Dokumentation for bortskaffelse af dybstrøelse til Maabjerg BioEnergy Drift A/S, Nupark 51, 7500 Holstebro eller anden biogasanlæg.
- Tidspunkter for direkte udbringning af dybstrøelse, herunder mængderne (kg N eller gødning).
- Tidspunkter for udbringning af markstakkene.
- Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGET

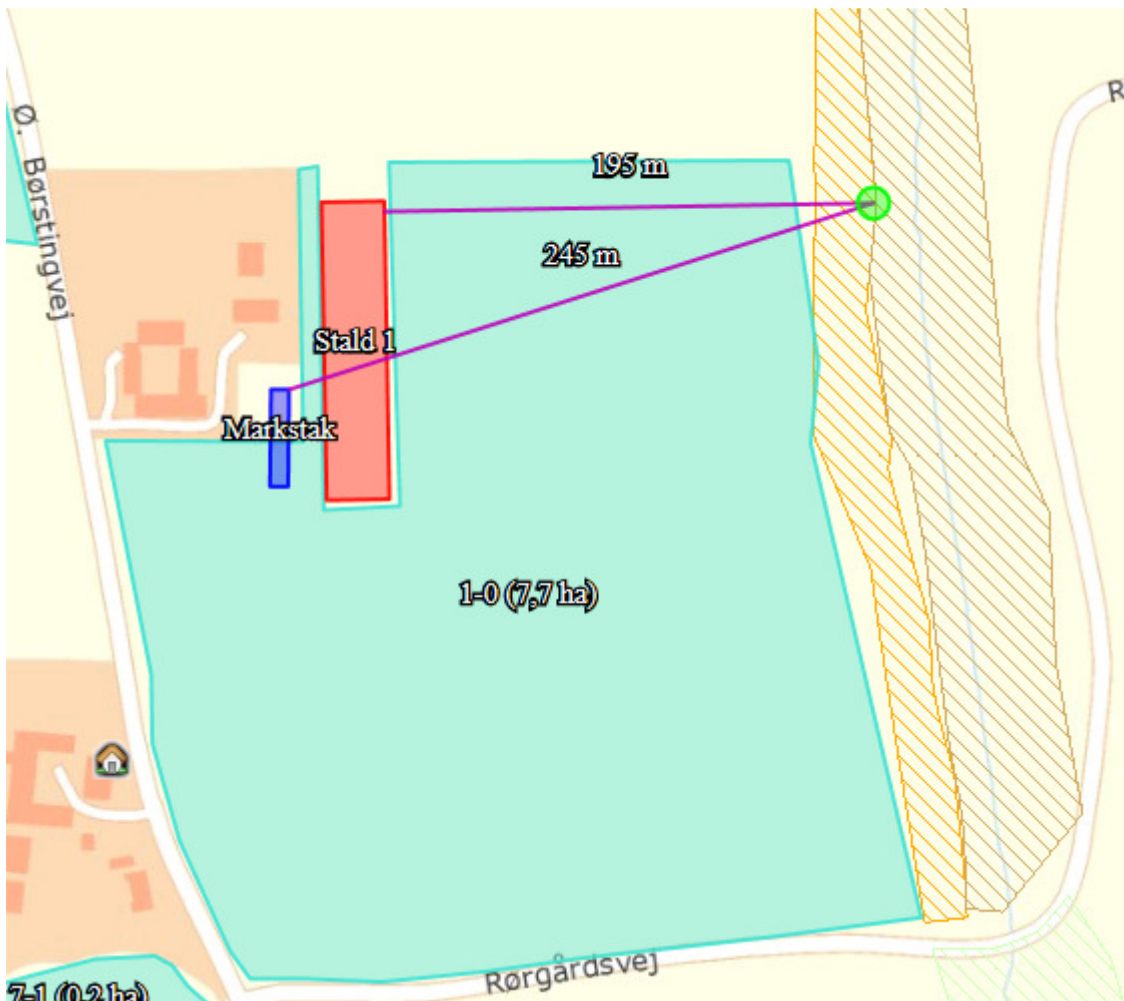
3.1 AMMONIAK OG NATUR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE OG VURDERING

Beregninger, der er foretaget ud fra beregningsmetoderne i henhold til godkendelsesbekendtgørelsen, viser at fordampningen af ammoniak i den ansøgte produktion udgør 3.805 kg N/år.

Det generelle ammoniakreduktionskrav på 15 % i forholdt til referencestaldsystemet dybstrøelse er opfyldt.

For at sikre at en nærliggende mose mod øst ikke påvirkes væsentligt reduceres ammoniakfordampningen fra stald og lager yderligere ved at 83% af gødningen enten afsættes direkte fra stald til biogas eller udbringes direkte fra stald og nedpløjes. Derudover indgår der i projektet en varmeveksler, som reducerer ammoniakfordampningen med 33% fra stalden.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Slagtekyllingestalden er beliggende ca. 200 meter fra Lånum Bæk. Bækken ligger i en mindre slugt, hvor arealet tættest på bækken er mose, mens skråningerne hurtigt går over i overdrev. I forbindelse med dette projekt er området besigtiget, med henblik på at vurdere om projektet vil få væsentlig betydning for naturen ved bækken.

Overdrevet afgræsset, og er en væsentlig årsag til områdets karakteristika. Mosen præges af kruset skræppe, kulturgræsser, stor nælde og agertidse, der alle er karakteristiske i områder hvor næringsstofbelastningen er relativ stor. Mosen og overdrevet er kategori 3 natur, hvor krav til merbelastningen ikke kan sættes lavere end 1 kg N/ha/år, men godt kan tillades højere end 1 kg N/ha/år. Der er beregnet en merbelastning på samlet 3,9 kg N/ha/år. Det vurderes at merbelastningen ikke vil betyde væsentlige tilstandsændringer, hvilket begrundes med at området allerede i dag er næringsstofpåvirket.

Udover naturarealerne ved bækken er der ikke øvrige ammoniakfølsomme naturtyper i nærheden af slagtekyllingestalden.

Nærmeste habitatområde (og kategori 1 naturtyper) ligger 3,8 km øst for anlægget og påvirkes ikke af projektet.

Nærmeste kategori 2 naturtype ligger 3,6 km nordvest for anlægget og påvirkes ikke af projektet.

Der er ikke ammoniakfølsom skov i nærheden af anlægget.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet følgende vilkår for ammoniak og natur.

3.2 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Generelt vedr. lugt

Forhold som kan have betydning for lugtemissionen kan være arten, antallet og størrelsen af dyr, staldindretning, ventilationsanlæggets udformning, belægningsgrad, strøelse, gødningshåndtering, fodring, drikkevandssystem samt hygiejne i stalden samt opbevaring.

I husdyrgodkendelse.dk vurderes og beregnes lugt udelukkende ud fra staldanlæggene til dyrehold. Lugtgener fra opbevaringsanlæg og lugtgener ved udbringning indgår ikke i lugtberetningen og håndteres derfor ved hjælp af de generelle regler.

For slagtekyllingeproduktion opgøres lugt som maksimum total masse dyr pr. stald. Der må således maksimalt være en belægningsgrad på 40 kg kyllinger/m².

For alle ejendommens staldafsnit er der ud fra angivelser på lokalmiljøkortet i husdyrgodkendelse.dk beregnet afstand og retning fra anlægget til enkeltbeboelse, samlet bebyggelse og byzone.

Ejendommens beliggenhed i forhold til naboer

Den nærmeste nabo uden landbrugspligt er ejendommen Ø. Børstingvej 8, som ligger ca. 135 meter syd-øst for den nye stald.

Nærmeste samlede bebyggelse er Iglsø, som ligger i en afstand af 1,17 km nord for det nye staldanlæg.

Nærmeste by med byzone er Stoholm beliggende 2,8 km nordøst for anlægget på Ø. Børstingvej 7..

Kumulation i forhold til lugtberegning

Ved beregning af geneafstanden vedr. lugt skal der indregnes kumulation fra andre husdyrproducenter såfremt der er husdyrproducenter med mere end 75 DE indenfor en radius af 100 meter fra enkeltbeboelsen og såfremt der er husdyrproducenter med mere end 75 DE indenfor en radius af 300 meter fra samlet bebyggelse og byzone.

	0 andre ejendomme	1 anden ejendom	2 eller flere andre ejendomme
Antal ejendomme med over 75 DE indenfor 100 meter (nabobeboelse uden landbrugspligt)	0		
Antal ejendomme med over 75 DE indenfor 300 meter (samlet bebyggelse)	0		
Antal ejendomme med over 75 DE indenfor 300 meter (byzone)	0		

Ved 0 andre ejendomme skal der ikke regnes med kumulation. Ved 1 anden ejendom med mere end 75 DE forøges geneafstanden med 10 %. Ved 2 eller flere andre ejendomme med mere end 75 DE forøges geneafstanden med 20 %

Oplysninger om husdyrhold fra andre ejendomme er hentet fra CHR.

Oplysninger vedr. kumulation er lagt ind i it-systemet under anlægsoplysninger:

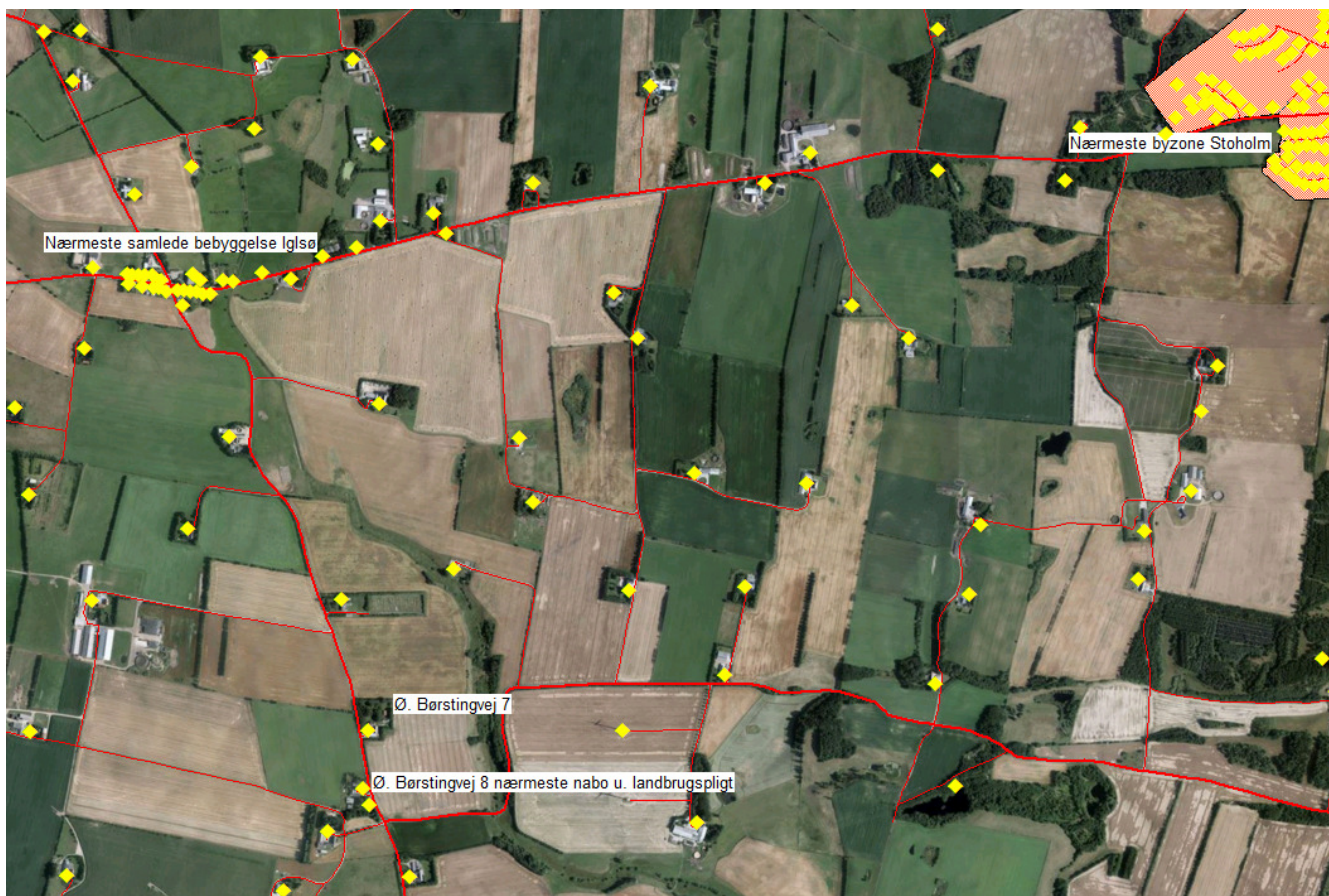
Resultatet af lugtberegning

Samlet resultat af lugtberegning

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	497,33	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	366,65	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	164,51	131,61	0,00	189,87	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.

Lugtberegninger i husdyrgodkendelse.dk viser, at staldanlægget overholder afstandskravene til naboer, samlet bebyggelse og by vedr. lugt. Der forventes derfor ingen væsentlige gener som følge af ændringen/udvidelsen i form af lugt.

Nærmeste enkeltbolig, samlet bebyggelse og byzone fremgår af nedenstående tegning:

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Den primære kilde til lugt fra dyrehold er fra staldene, mens udbringning og opbevaring af husdyrgødning i perioder kan give anledning til lugtgener, selvom reglerne vedrørende håndtering og opbevaring af husdyrgødning efterleves.

Lovens krav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt og Viborg Kommune vurderer, at godkendelsen ikke vil medføre væsentlige lugtgener for naboejendomme, samlet bebyggelse og byzone, da de ligger udenfor den beregnede geneafstand. Det vurderes derfor, at ejendommens lokaliseringsforhold er tilfredsstillende for et landbrug af denne størrelse.

Såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal bedriften lade foretage undersøgelse af forskellige lugtkilder og/eller behandling af staldlugtemissionen, således at lugten uden for ejendommen formindskes.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

24) Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at driften giver anledning til flere lugtgener for omboende end forventet, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan for reduktion af generne, som godkendes af kommunen, og derefter gennemføre denne. Samtlige udgifter i forbindelse med ovennævnte afholdes af husdyrbruget.

3.3 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Døde dyr opbevares i lukkede containere indtil afhentning af DAKA.

Der er aftale med autoriseret skadedyrsbekæmpelsesfirma om rottebekæmpelse.

Fluegener

Der er normalt ikke store problemer med fluer i tilknytning til fjerkræstalde, da dyrene spiser fluerne og idet strøelsen er så tør at fluer ikke opformerer i denne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter m.v.), som skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

25) Der skal løbende foretages en effektiv bekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod skadedyrsangreb og fluegener m.v.

3.4 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Forhold vedrørende private fællesveje administreres af kommunen som vejmyndighed efter privatvejsloven.

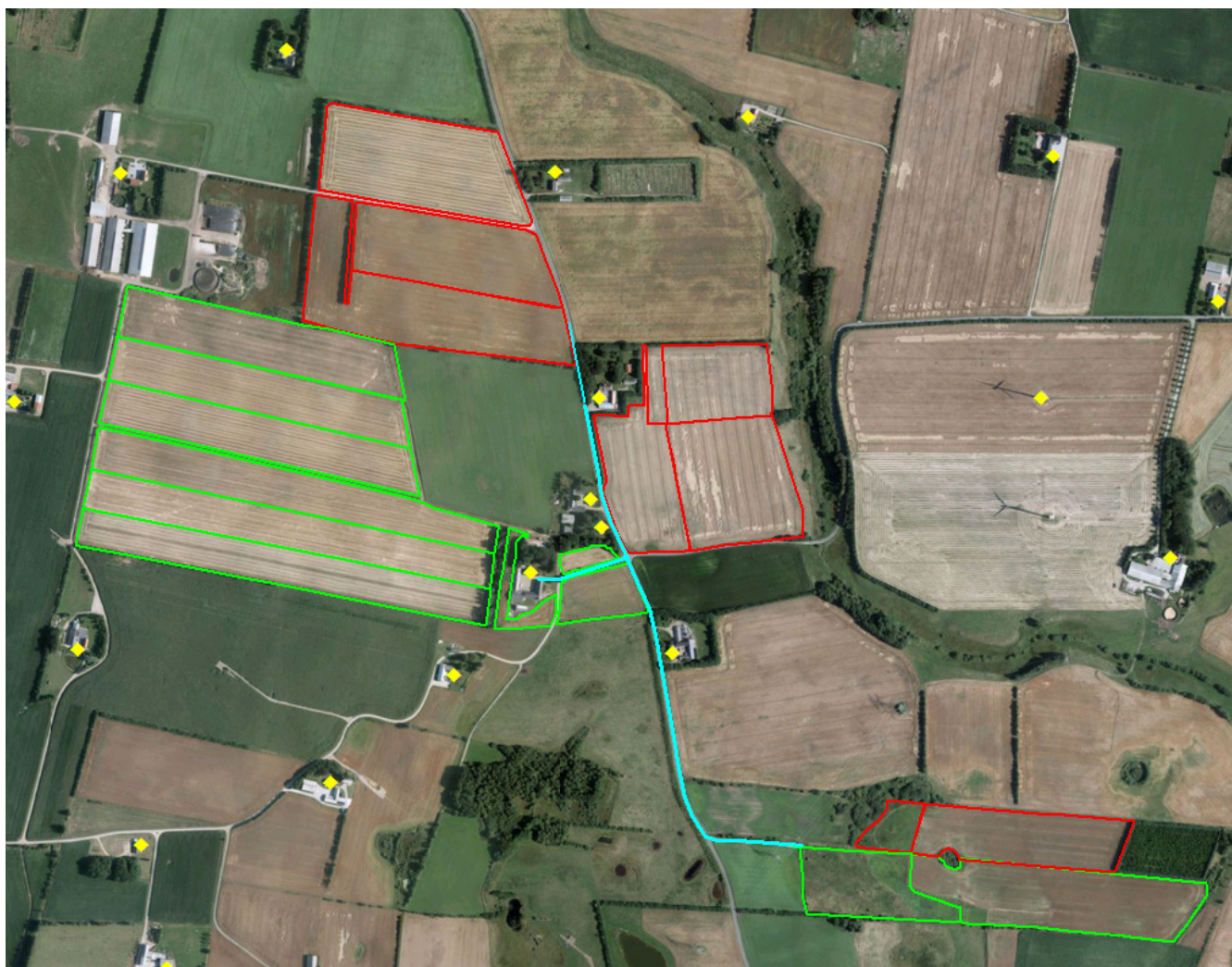
Til- og frakørsel til ejendommen sker ad Mølgaardvej. Tung transport til og fra ejendommen kan ske fra tidlig morgen til sen aften. Der tilstræbes dog at det sker i tidsrummet 5.00 til 20.00.

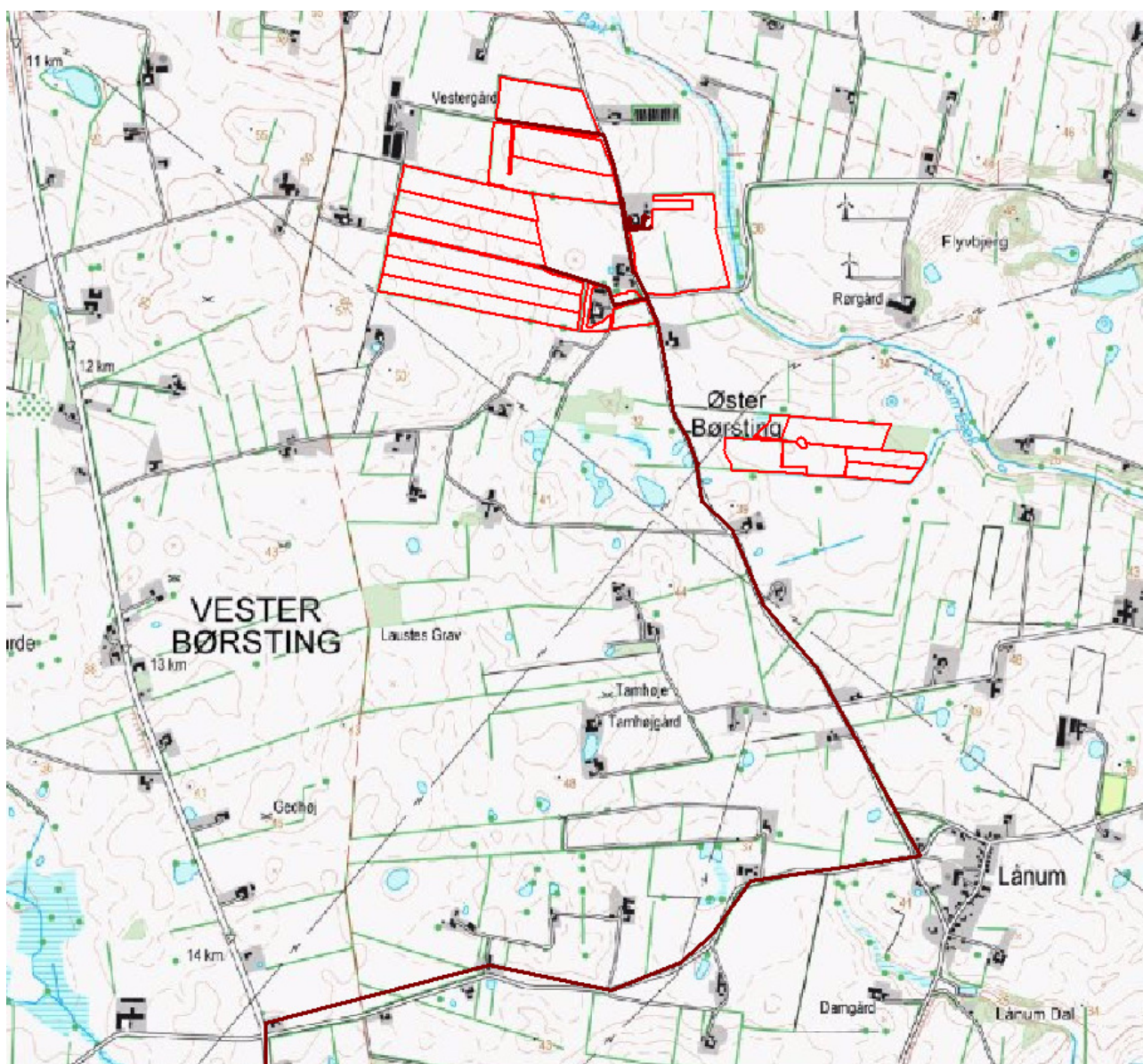
	Nudrift	Ansøgt
Foder		40 (1 gang i ugen)
Slagtekyllinger ind		8-9 (1 transport pr. hold)
Slagtekyllinger ud		72 (8-9 transporter pr. hold med hver 8000 kyllinger pr. læs)
Husdyrgødning transporter biogas:		15 (2-3 transporter pr. hver 5. hold)
Husdyrgødning traktor		2 uger om året.
DAKA		44
Dyrlæge		8
Strøelse til stalde		4 gange
Brændstof		
I alt		

- DAKA afhenter døde dyr fra lukket container efter behov. Ca. en gang hver anden uge.
- Foder leveres ca. en gang hver uge.
- Brændstof leveres direkte i tank, efter forbrug.

Udbringningsarealer og transportvej for udbringning af husdyrgødning:

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det er Kommunens vurdering, at hvis transport til og fra ejendommen foregår ved hensynsfuld kørsel og hovedparten af transporten primært foregår indenfor normal arbejdstid, kan dette foregå uden væsentlige miljømæssige gener for de omkringboende. Dette skal ligeledes ses i lyset af, at der ikke køres gennem nogen større landsby. Kommunen vurderer, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje til og fra gården, og at der ikke vil forekomme væsentlige gener fra transport.

Nem adgang til offentlig vej betyder, at der ikke er andre beboelser i nærområdet, der vil opleve væsentlige gener som følge af transport til ejendommen.

I forhold til BAT skal alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne i øvrigt påvirkes mindst muligt. Viborg Kommune vurderer at bedriften og med det stillede vilkår lever op til BAT og at driften ikke giver anledning til fastsættelse af specielle retningslinjer for transport.

Det anbefales ligeledes, at landbruget orienterer sig hos særligt berørte naboer omkring mærkedage og lignende således, at især gødningstransporterne kan tilrettelægges herefter.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

26) Transport til og fra ejendommen skal altid tilrettelægges således, at der tages størst muligt hensyn til omgivelserne med hensyn til minimering af lugt-, støj- og støvgener mv.

3.5 STØJ FRA ANLÆGGET OG MASKINER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Aflæsning og indblæsning af foder giver anledning til støj ca. 45 minutter pr. foderleverance.

Ventilation af staldanlæg kan være kilde til støj, hovedsageligt i sommerperioden hvor ventilationsbehovet er størst. Ventilationen er frekvensstyret og tilkoblet automatisk styringsenhed, der sikrer mod overventilation af staldene.

Øvrige støjklender er kørsel med landbrugsmaskiner, til- og frakørsel af foder og dyr. For så vidt angår støj fra landbrugsmaskiner vil der dagligt forekomme kørsel, samt jævnlig transporter med lastbil. Herudover vil der forekomme sæsonbetonet kørsel ved udbringning af dybstrøelse og markarbejde. Leverance af foder og afhentning af dyr foregår så vidt mulig indenfor normal arbejdstid på hverdage.

Der forventes ikke at være støj fra ejendommen som kan genere naboer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

De væsentligste støjklender på bedriften er støj fra højtryksrensere og foderanlæg, men da støjklenderne er placeret i lukkede bygninger vurderer kommunen, at der ikke vil være støjgener for de omkringboende. På baggrund af ovenstående er der ikke foretaget støjberegninger.

Eventuel støj fra bedriftens interne transporter samt støj fra de forskellige transporter til og fra anlægget, må forventes at blive mere hyppigt forekommende i takt med, at antallet af transporter øges i forbindelse med produktionsudvidelsen.

Viborg Kommune vurderer dog, at støjen fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener ved de omkringliggende nabobeboelser.

Såfremt der indkommer klager over støj fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter, vil Kommunen indhente dokumentation for, at støjkravene i Miljøstyrelsens vejledning "Ekstern støj fra virksomheder" overholdes.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

27) Såfremt tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedrørende støj er velbegrundede, skal ejendommen for egen regning eftervise, at de vejledende støjkrav i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder" er overholdt.

3.6 STØV FRA ANLÆG OG MASKINER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forbindelse med håndtering af foder kan der lokalt opstå lidt støv samt ved transporter på tørre dage om sommeren. Forhold, som kan medvirke til støv, er af begrænset karakter og varighed.

- Al indblæsning af foder til siloer sker via lukkede rørsystemer.
- Strøelse leveres direkte i staldene.
- Indfangning og læsning af dyr sker indendøre i stalden.

Fra anlægget kan der fremkomme støvgener i forbindelse med levering af foder. Foderet indblæses dog direkte i siloer hvorfor støv vil være af begrænset karakter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

28) Husdyrbruget må ikke uden for ejendommens areal give anledning til støvgener, som Viborg Kommune vurderer til at være væsentlige.

29) Opbevaring og håndtering af virksomhedens foder/råvarer, bygningers og siloers konstruktion samt husdyrbrugets drift i øvrigt må ikke give anledning til støvgener, der efter Viborg Kommunes vurdering medfører gener for omgivelserne.

3.7 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er installeret lysstyring, således at lyset ikke er tændt unødigt. Staldene har lamper ved forrummets indgangsparti, samt større lysamarturer ved porte som kun anvendes ved ind- og udsætning af dyr. Stal-

dene er uden vinduer eller lysplader i taget. Der anvendes kun kunstlys som belysning i staldene. Der er installeret automatisk lysprogram og lysdæmpning i staldene, således at effektforbruget reduceres mest muligt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Viborg Kommune vurderer, at der ikke er lys, som kan virke generende for naboer eller passerende trafik. Det vurderes således, at belysningen ikke vil give anledning til væsentlige problemer eller gener for omkringboende eller landskabelige hensyn.

4 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

4.1 UDBRINGNINGSAREALERNE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der hører i alt 53,01 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer til bedriften. På de ejede og forpagtede udbringningsarealer udbringes der husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha.

Ejendommen afsætter 106 DE til Maabjerg BioEnergy Drift A/S, Nupark 51, 7500 Holstebro, CVR nr. 32266266.

Alle udbringningsarealer ligger i nitrat- og fosforklasser 0. Dele af udbringningsareal 2-0 (4,2 ha) ligger indenfor nitratfølsomme indvindingsopland.

Udbringningsarealerne afvander til Hjarbæk Fjord som er et sårbart Natura 2000 områder.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Alle udbringningsarealer ligger i nitratklasse 0 og fosforklasse 0. Udbringningsarealerne kan således betegnes som robuste i forhold til kvælstof- og fosfortilførsel til overfladevand.

0,7 ha af areal 2-0 ligger indenfor et nitratfølsomt indvindingsområde. Udvaskning på arealet svarer til plantebrug idet der er valgt et G4 -sædskifte på arealet sammenfaldende med det nitratfølsomme område.

Udbringningsarealerne afvander via Jordbro Å og Lånum Bæk til Hjarbæk Fjord som er en del af Limfjorden.

4.2 PÅVIRKNINGER AF BESKYTTET NATUR, SØER OG VANDLØB

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Udbringningsarealerne til Ø. Børstingvej 7 ligger forholdsvis robust med få naturområder i nærheden. Ingen udbringningsarealer er beliggende i NATURA 2000 områder, og kun enkelte steder er der naturtyper, der grænser op til udbringningsarealet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Udbringning af husdyrgødning kan under visse omstændigheder give anledning til en relativ stor ammoniakpåvirkning pga. fordampning. Produktionen på Ø. Børstingvej er baseret på fast gødning, hvor kravet er nedbringelse senest 6 timer efter udbringning. Gødning fra slagtekyllinger, er relativ tør og giver under normale omstændigheder ikke anledning til ammoniakfordampning. Kun i forbindelse med opfugtning kan der sker et betydeligt tab af næringsstoffer, men pga. nedbringelseskravet er tabet lille. En evt. påvirkning af naturområder er begrænset til de områder, der ligger meget tæt på udbringningsarealet. 30-50 meter fra udbringningsarealet er en evt. effekt meget reduceret.

Ved udbringningsarealerne 1, 5 og 8 ligger der ammoniakfølsomme naturtyper umiddelbart op til udbringningsarealet.

De naturområder der ligger ved udbringningsareal 1 er de samme som er beskrevet under afsnit 3.1. Driftshistorien på udbringningsarealet vurderes at være uændret. Derfor vurderes det at de nærliggende naturområder ikke påvirkes af udbringningsarealet.

Ved udbringningsareal 5 og 8 ligger der en mindre § 3 registreret mose på 0,7 ha. Delpartier af mosen er kraftig tilgroet med pil og andre buske. Mosen er tæt omkranset af dyrkningsarealer og det vurderes at næringsstofbelastningen på mosen er relativ stor, og har været det i en lang årrække. anvendelse af arealet 5 og 8 i dette projekt vurderes ikke at påvirke mosen yderligere.

Der er ikke yderligere naturområder i nærheden.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår for beskyttet natur, søer og vandløb.

4.3 KVÆLSTOF OG FOSFOR TIL SØER, FJORD & HAV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Udbringningsarealerne afvander via Jordbro Å og Lånum Bæk til Hjarbæk Fjord som er en del af Limfjorden.

Hjarbæk Fjord er en del af Natura 2000 område nr. 30; Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, samt Skravad Bæk, der bl.a. er udpeget som EF-habitatområde nr. 30; Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, Skravad Bæk og EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 24; Hjarbæk Fjord og Simested Fjord. Fjordens målsætning er ikke opfyldt, bl.a. som følge af for store tilførsler af kvælstof og fosfor.

De generelle krav til nitratudvaskning og fosfor overskud er overholdt ifølge beregninger udført i IT-ansøgningssystemet. Der er beregnet en kvælstofudvaskning på 69,3 kg N/ha/år og et fosforoverskud på 29,3 kg P/ha/år.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Husdyrloven bygger på en forudsætning om et omtrentligt konstant dyrehold i Danmark. Der forventes således en betydelig afvikling af husdyrholdet på mange bedrifter/ejendomme samtidig med at nogle få bedrifter ekspanderer. Når der ikke sker en udvidelse af husdyrproduktionen, vil der som udgangspunkt heller ikke fremkomme en merbelastning fra husdyrproduktionen. På baggrund af den forventede levetid på staldanlæg er det vurderet, at samtlige ejendomme over 75 DE i løbet af en 10-årig periode vil gennemgå ændringer, som betinger en miljøgodkendelse. Miljøgodkendte husdyrbrug vil herefter repræsentere ca. 90 % af husdyrproduktionen. Miljøgodkendelse af samtlige husdyrproduktioner kombineret med et uændret dyrehold samt beskyttelsesniveauet fastlagt i godkendelsesbekendtgørelsen vil føre til en reduceret belastning i forhold til den nuværende situation, da der i de enkelte sager vil blive fastsat skærpede krav særligt i forhold til de sårbare dele af oplandene til de internationale beskyttelsesområder.

I de tidligere fremsendte vandplaner for Limfjorden har Hjarbæk Fjord målsætningen "god økologisk tilstand". Målsætningen er ikke opfyldt blandt andet på grund af for stor tilledning af kvælstof og fosfor.

Kvælstof

Viborg Kommune har også vurderet det omhandlede projekt i forhold til de af Miljøstyrelsen opstillede afskæringskriterier og har vurderet, at projektet lever op til de opstillede forudsætninger, således at projektet ikke skader de omtalte Natura 2000 områder.

Viborg Kommune baserer vurderingen på følgende:

- Dyretrykket i oplandet til Hjarbæk Fjord skønnes på baggrund af Miljøstyrelsens dyretryk-kort at være faldende siden 1. januar 2007.
- Oplandet til Hjarbæk Fjord dækker et areal på ca. 120.000 ha. Til den ansøgte produktion benyttes ca. 53,01 ha udbringningsarealer og ejendommens samlede udbringningsareal udgør væsentligt mindre end 1 % af de respektive marine oplande.
- Viborg Kommune har ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end husdyrproduktioner, der har givet anledning til en væsentlig øget nitratudvaskning fra de aktuelle oplande siden 1. januar 2007.

Oplandet til Hjarbæk Fjord dækker et areal på ca. 120.000 ha. Nitratudvaskningen fra Ø. Børstingvej 7 er vurderet til at være under 0,05 % af den samlede kvælstoftilførsel til Hjarbæk Fjord.

Fosfor

Udbringningsarealer er beliggende i et sandjordsområde (JB4). Udbringningsarealerne er udrænede. Udbringningsarealerne skråner ikke mod beskyttede vandløb og risikoen for fosforbidrag til vandmiljøet via overfladeafstrømning vurderes at være meget lille.

Udbringningsarealerne ligger i områder, der afvander til Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor. I ansøgt drift udbringes 47,6 kg P/ha/år, og der fraføres 18,2 kg P/ha/år. Det giver et overskud på 29,3 kg P/ha/år, og dermed er det generelle krav til fosforoverskud på max. 29,5 kg P/ha/år overholdt.

Et fosforoverskud på 29,3 kg P/ha/år giver et samlet overskud i retsbeskyttelsesperioden (8 år) på ca. 234 kg P/ha eller en forøgelse i jordens fosforindhold på ca. 11,7 %.

Worst case udvaskningen for alle udbringningsarealerne udgør $53 \cdot 1 \text{ kg P/år} = 53 \text{ kg P/år}$.

Worst case påvirkningen fra husdyrbruget udgør ca. 6 kg P/år.

Sammenholdes worst case påvirkningen fra husdyrbruget med de faktiske tilførsler til Hjarbæk Fjord (40 tons P/år) vil man konstatere, at husdyrbruget bidrager med væsentligt mindre end 1 % af den samlede tilførsel til fjorden og søen.

På den baggrund vurderer Viborg Kommune, at udvaskningen af kvælstof og fosfor til Hjarbæk Fjord som internationale beskyttelsesområder hverken i sig selv eller sammen med andre kilder og projekter i området vil medføre nogen væsentlig negativ påvirkning af områdets tilstand.

4.4 PÅVIRKNING AF ARTER MED SÆRLIGT STRENGE BESKYTTELSESKRAV (BILAG IV ARTER)

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ingen af bedriftens egne eller forpagtede arealer ligger indenfor områder, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder.

Viborg Kommune er ikke bekendt med forekomster af planter og dyr omfattet af artsfredning eller optaget på nationale eller regionale rødlistor eller bilag IV-arter på og omkring udbringningsarealerne.

En række dyr, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på og omkring udbringningsarealerne. På baggrund af ”Faglig rapport fra DMU nr. 635” samt kommunens øvrige kendskab, vurderes umiddelbart, at der kan være tale om følgende arter: Damflagermus, vandflagermus, brun flagermus, sydflagermus, pipistrellflagermus, dværgflagermus, odder, markfirben, løgfrø, vandsalamander og spidssnudet frø.

Af flagermusene, er især damflagermus og vandflagermus afhængige af vandkvaliteten i søer og damme. Vandkvaliteten er bestemmende for produktionen af insekter i vandet, der er flagermusenes føde. Hvis vandområdet forurenes, bliver insektfaunaen fattigere, og dermed falder dens betydning som producent af flagermusføde.

Odderen lever i nærheden af vandløb og søer, og lever af fisk og smådyr.

Markfirben findes primært, hvor der er sydvendte skråninger samt på jord- og stendiger, som de kan grave deres æg ned i.

Stor vandsalamander, spidssnudet frø og løgfrø er alle følsomme overfor bebyggelse i deres levesteder, øget trafik, overgødsning, tilgroning, overskygning, forekomst af fisk samt andehold i søer. De vandhuller, der findes på bedriftens udspretningsarealer, er potentielle ynglevandhuller for stor vandsalamander, spidssnudet frø og løgfrø.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Da de vandhuller, der i nærheden af bedriftens udspretningsarealer, er potentielle yngle- og fødesøgningssteder for stor vandsalamander, spidssnudet frø, løgfrø samt damflagermus og vandflagermus, er det nødvendigt at sikre vandhullerne som potentielle ynglesteder for disse arter. Med reglerne om 10 meter randzoner omkring samtlige vandhuller vurderes det, at eventuelle arter, der holder til i og omkring vandhullerne er tilstrækkeligt beskyttet. I det konkrete projekt er der stor afstand til vandhuller.

Viborg Kommune vurderer, at kun tilførsel af meget store mængder husdyrgødning, som følge af uheld med gylletanke/gylletransport i området, vil kunne have en negativ effekt på odder. Omvendt vurderes det, at lovlig håndtering af husdyrgødning inden for udspretningsområderne ikke vil have nogen effekt på arten.

For resten af småflagermusene samt markfirbenet vurderes det, ud fra kendskabet til deres levevis, at de ikke vil blive påvirket af almindelig fortsat landbrugsdrift.

Det vurderes, at godkendelsen ikke vil forringe tilstanden af beskyttede naturtyper såvel i som udenfor NATURA 2000-områder, og at det på baggrund af den eksisterende viden om arternes udbredelse må

antages, at udvidelsen ikke væsentligt vil forringe tilstand og levevilkår for eventuelle truede plante- og dyrearter der måtte befinde sig på eller omkring ejendommen med dens udbringningsarealer.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår for beskyttelse af arter med særlige beskyttelseskrav.

4.5 KVÆLSTOF TIL GRUNDVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

0,7 ha af udbringningsareal nr. 2-0 (4,2 ha) ligger indenfor nitratfølsomme indvindingsopland.

Der er behov for et G4 sædskifte for at bringe udvaskningen ned på niveau for et planteavlslbrug.

Det vil dog ikke være muligt for ansøger at have et sædskifte på en mark på 0,7 ha med krav om miljøgræs i 0,3 ha heraf hvert år. Ansøger ønsker derfor at vilkåret stilles på hele mark 2, således at miljøgræsandelen i stedet bliver 1,7 ha. med krav om etablering af miljøgræs hvert 3. år.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

0,7 ha af areal 2-0 ligger indenfor et nitratfølsomt indvindingsområde. Udvaskning til grundvandet fra arealet er via IT-systemet beregnet til 56 mg nitrat pr. liter, hvilket svarer til et plantebrug.

Der er foretaget zonerings (statslig kortlægning) af området og udarbejdet en indsatsplan for området. Det forventes, at indsatsplanen bliver godkendt primo 2015.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår for beskyttelse af grundvandet:

30) På bedriftens udbringningsarealer (navn: 2-0, 4,2 ha) skal der hvert 3. år anvendes grundvandsædskifte G4 (Vårsæd eller majs med 40 % miljøgræs), svarende til at minimum 1,7 ha af marken udlægges med miljøgræs.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Management:

Management på husdyrbruget handler om at tilrettelægge arbejdet, så produktionen kører optimalt, samtidig med at forurening begrænses og anvendelsen af hjælpestoffer minimeres.

Miljøstyrelsen har ikke fastsat vejledende BAT-standardkrav vedr. management.

I henhold til EU's BREF notat af juli 2003 er godt landmandskab en vigtig del af BAT. I henhold til dokumentet er det BAT at:

- Identificerer og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale.
- Føre journal over vand- og energiforbrug, mængde af husdyrfoder, opstået spild og spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne.
- Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser.
- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene.
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild, samt
- Planlægge gødning af markerne korrekt.

Beskrivelse af produktionen

Kravet til husenes omgivelser, indretning og adgangsforhold tager sigte på at minimere risikoen for, at smitte udefra tilføres dyrene. På ejendommen foregår produktionen som alt ind alt ud. Efter hvert hold rengøres stald og omgivelser grundig med vand. Inventar, stald, foderopbevaring og omgivelser desinficeres, herefter følger en tomgangsperiode. I tomgangsperioden er der ingen dyr på ejendommen.

Før indsætning af nye kyllinger gennemskyldes vandsystemet, foder- og ventilations anlæg afprøves og stalden tempereres. Det daglige arbejde består i tilsyn med dyr og anlæg. Det skal sikres at der tilføres den ønskede mængde foder og vand, ligesom klima skal være optimal for dyrene. Døde dyr fjernes dagligt, Der fodres med færdigfoder tilsat hvede.

Dybstrøelse udbringes direkte fra stald efter to hold kyllinger om året og nedpløjes med det samme. Den øvrige mængde som anvendes på husdyrbruget lægges i markstak med overdækning af plast.

Ejer står selv for produktionen og nedenstående

- Vand- og energi- og foderforbrug følges dagligt.
- Månedlig opgørelse fra energiselskabet.
- Foder tilpasses løbende.
- Der vil blive ophængt beredskabsplan, der beskriver forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier eller brand mv..
- Staldene gennemgås dagligt med henblik på at opdage lækager.
- Der foretages løbende service på ventilationsanlæg/foderanlæg, elkabler og pumper af aut. installatør.
- Alle elinstallationer efterses hvert 5. år.
- Der foretages rengøring af stalde og ventilationsanlæg efter hvert hold slagtekyllinger

- Anlæg og tekniske installationer renses, vedligeholdes og udskiftes i en sådan grad, at det sikre korrekt brug og effekt.
- Der føres sprøjtejournal.
- Alle aktiviteter planlægges grundigt.
- Affald fjernes løbende fra ejendommen.
- Aftale med firma om rottebekæmpelse på ejendommen.
- Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning i form af mark og gødningsplan. Planen anvendes til at dokumentere husdyrbrugets størrelse og forbrug af gødning. Dette er lovkrav i Danmark.

Foder og emissionsgrænseværdi for fosfor:

Er beskrevet under afsnit 2.5.

Forbrug af vand og energi

Er beskrevet under afsnit 2.6.

Opbevaring af husdyrgødning og bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Er beskrevet under afsnit 2.10.

Ammoniak

BAT emissionskravet vedr. ammoniak kan opnås ved en kombination af teknikker/ teknologier indenfor fodring, staldindretning og opbevaring af husdyrgødning.

Der er udarbejdet teknologiblade for følgende ammoniakreducerende teknikker/teknologier:

Slagtekyllinger

Kemisk luftrensning med syre – slagtekyllinger

Driftssystem

Råprotein i slagtekyllingefoder

Nedenfor beskrives valget af staldsystemer, miljøteknologier og fodringstiltag til opfyldelse af miljøstyrelsens vejledende krav om BAT- standard vilkår.

Valg af staldsystemer

Stalden er indrettet med staldsystemet fast gulv med strøelse, som er det eneste staldsystem til slagtekyllinger i Danmark.

Valg af miljøteknologi

På ejendommen er der valgt indsættes en varmeveksler fra Rokkedahl Energi ApS i kyllingestalden.

Varmeveksler systemet er endnu ikke optaget på Miljøstyrelsens Teknologiliste. Teknologien er ved at blive VERA godkendt. De foreløbige testresultater viser at ammoniakfordampningen kan reduceres med mellem 33- 49 % fra stalden ved anvendelse af varmeveksler, jf. testrapport om varmeveksler system på bilag 2. Teknologien varmeveksler er pt. under test med henblik på at komme på teknologilisten. Teknologien er Hollandsk men forhandles i Danmark af Rokkedahl Energi, som også har igangsat de før nævnte test. I Holland er varmeveksleren godkendt som teknologi. I ansøgningen er der forudsat en ammoniakreduktionseffekt på 33 % (dvs. den lave ende af den effekt som foreløbige testresultater viser).

Varmevekslerens ammoniakreduktions effekt ligger i, at gødningen er mere tør i en stald med varmeveksler end i en stald uden, idet den luft der tages ind i stalden er varm. I slagtekyllingestalde frigives

ammoniakken fra strøelsen. En tør strøelse kan binde mere ammoniak end en våd strøelse. Varmeveksler systemet medvirker til at holde strøelsen tør og giver samtidig et bedre staldklima.

Der er behov for at varmeveksleren køre hele året, da de små kyllinger ved indsættelse har et varmebehov på 35 grader og senere kræver en temperatur på mindst 21 grader både dag og nat. Hvis der i sommerperioden i dagtimerne ikke er behov for at varmeveksleren køre grundet stor udetemperatur, vil det være sammenfaldene med et øget ventilationsbehov. Det store luftskifte vil betyde, at gødningen forbliver tør.

Valg af fodertiltag

Alle dyr fasefodres, med minimum tre faser. Ved fasefodring anvendes der forskellige foderblandinger gennem dyrets vækstfaser, der er tilpasset dyrets behov for næring. Fasefodring giver derfor mulighed for at foderet kan udnyttes optimalt. Det er derfor muligt at reducere indholdet af råprotein i fodret ved fasefodring. Det vurderes, at fasefodring af slagtekyllingerne vil medføre et stabilt lavere indhold af gram råprotein pr. foderenhed (FE), hvorfor der er fokus på foderudnyttelsen i produktionen.

I henhold til teknologiblad for råprotein i slagtekyllingefoder vurderes det, at indholdet af råprotein i foderet kan reduceres til 203 gram råprotein pr. kg foder ved anvendelse af fasefodring. Udviklingen har dog overhalet det seneste teknologiblad, da normen i dag ligger på 202 gram råprotein pr. kg foder.

Valg af teknologi til opbevaring af husdyrgødning

Der produceres dybstrøelse i staldanlægget. Det indgår som en del af normtallene at cirka 15 % af dybstrøelsen køres direkte ud og nedpløjes. Ammoniakfordampningen fra lagring kan reduceres ved at dybstrøelsen køres direkte ud og nedpløjes, men i praksis passer tidspunkterne for fjernelse af dybstrøelse fra stalden ikke altid med tidspunktet for optimal udbringning. På ejendommen forventes det at 23,6 % af gødningsproduktionen falder sammen med tidspunktet for brug af gødning i marken (svarende til gødning fra to hold). En meget stor del af dybstrøelsen vil blive kørt direkte til biogasanlæg (59%) hvorfor der heller ikke fra denne gødningmængde vil forekomme tab af ammoniak.

Opsummering vedr. valgte teknologier til opfyldelse af krav om BAT (Ammoniak)

I henhold til Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår er emissionsgrænsen bereget til 6426 kg N/år. Den faktiske ammoniakfordampning er beregnet til 3805,29 kg.

Dette niveau nås gennem nedenstående teknologivalg:

lavt indhold af råprotein i foder (202 g pr kg foder- norm)

Installation af varmeveksler (forventet effekt 33 procent ammoniakreduktion)

Andel af dybstrøelse der køres direkte til biogas eller direkte ud i marken og nedpløjes 83%.

Redegørelse for fravalg af BAT i slagtekyllingestalden

Kemisk luftrensning

Der findes BAT blade ang. luftvaskere. Disse er afprøvede og testede i svinestalde.

Der er afprøvet en prototype luftrenser til fjerkræproduktion:

Luftrenseren blev afprøvet i en slagtekyllingestald, over en periode på et hold kyllinger (35 dage).

Denne renser er ikke sat i produktion da afprøvningen viste en række problemstillinger der skal løses før den evt. bliver sat i produktion. Blandt andet er der problemer med tilstopning af filtrene hvilket medfører risiko for at ammoniakfreduktionen mindskes, at ventilationsydelsen for stalden reduceres og at energiforbruget stiger. Ved reduceret ventilation er der fare for dyrenes velfærd og øget dødelighed. På den baggrund er luftvaskere fravalgt i denne ansøgning, Da det ikke kan anbefales at opsætte en prototype luftvasker, med udokumenteret driftsstabilitet og driftsøkonomi.

Biologisk luftrensning

Der er ingen BAT blade med biologisk luftrensning. Det er endvidere ikke muligt at benytte biologisk luftrensning i stalde med hold drift, hvor stalden står tom i en længere periode.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Viborg Kommune har på baggrund af testresultaterne af varmeveksler systemet (Bilag 2) og fordi teknologien er ved at blive VERA godkendt vurderet, at teknologien kan anvendes som virkemiddel for ammoniakemissionen.

Kommunen vurderer, at virksomheden overholder kravene til brug af BAT i tilstrækkeligt omfang indenfor management, staldindretning og gødningshåndtering m.v. ved de beskrevne tiltag samt ved overholdelse af miljøgodkendelsens vilkår. Der stilles derfor ingen yderligere vilkår til BAT.

6 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIVET

6.1 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIVET

Miljøteknisk redegørelse

I forbindelse med udarbejdelse af denne ansøgning om miljøgodkendelse har der været overvejet følgende alternative muligheder:

Placering af byggeri:

Udgangspunktet for placering af nyt byggeri er at nyt byggeri skal opføres i tilknytning til eksisterende byggeri. Under udarbejdelsen af miljøgodkendelsen er der blevet arbejdet med to forskellige lokaliseringer. Oprindeligt ønskede ansøger at placere den nye stald bygning så langt fra nærmeste nabo som muligt ved at lægge stalden i retning øst-vest langs det levende hegn nord for ejendommen. I forbindelse med kommunes sagsbehandling er der blevet stillet krav om en maksimal ammoniakdeposition til en nærliggende mose. Derfor er stalden blevet vendt om i retning nord-syd for at skabe størst mulig afstand til mosen.

Staldtype: Der findes kun en staldtype til slagtekyllingeproduktion.

0-alternativet:

0-alternativet beskriver forholdene, hvis udvidelsen ikke sker. 0-alternativet vil betyde, at den nuværende markdrift fortsætter, men uden husdyrproduktion på ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Viborg Kommune vurderer, at miljøpåvirkning der kommer som følge af etableringen på Ø. Børstingvej 7 ikke påvirker lokalområdet væsentligt i negativ retning.

Viborg Kommune har i forbindelse med sagsbehandlingen diskuteret en alternativ placering af det ny anlæg med ansøger. Der er redegjort for de landskabelige overvejelser i afsnit 2.1 og 2.2.

Det er Kommunens vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at 0-alternativet, dvs. fastholdelse af markdrift på Ø. Børstingvej 7, samfundsmæssigt vil betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.). Som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

7 HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ved ophør af produktionen, hvor denne ikke overdrages til ny ejer, vil stalden blive tømt og rengjort. Kemikalierester bortskaffes i overensstemmelse med det til enhver tid gældende affaldsregulativ i Viborg Kommune.

Restindholdet i olietanke fjernes og tanke renses. Overjordiske olietanke fjernes.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Viborg Kommune vurderer, at de nævnte tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

31) Ved ophør af dyreholdet skal stalde, anlæg for opbevaring af foder, olietanke mv. tømmes og rengøres.

8 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der benyttes en staldtavle og logbog i tilknytning til produktionen. Daglig føres logbog over produktionsresultater, antal æg, vandforbrug, kølerumstemperatur. I logbog noteret uregelmæssigheder i forhold til driften; ex strømsvigt, kølerumssvigt mm.

Der bliver årligt udarbejdet gødnings- og sædskifteplaner/regnskaber.

Der sker løbende vedligeholdelse af produktionsudstyr efter behov.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at hvis alle relevante registreringer vedr. dyrehold, affald, uheld osv. opbevares på bedriften i mindste 5 år og fremvises i forbindelse med tilsyn eller lign. vil fremsendelse af dokumentation til Viborg Kommune kun i helt særlige tilfælde være nødvendig.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

32) Der skal hvert kalenderår føres en driftsjournal, som indeholder nedenstående punkter. Driftsjournalen skal gemmes i en 5 årig periode.

- Opgørelse over husdyrproduktionen (Opgørelsen kan f.eks. være slagterifregninger mv.)
- Dokumentation for anvendt sædskifte, gødningsmængder og foderplaner.
- Kvitteringer for bortskaffet affald fra husdyrbruget.
- Kvitteringer af døde kyllinger til destruktionsanstalt.

9 SAMLET KONKLUSION

Viborg Kommune vurderer:

- at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget og til at modvirke eventuelle skadelige virkninger på miljøet
- at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne
- at de kort- og langsigtede miljøpåvirkninger og den samlede miljøpåvirkning fra husdyrbrugets produktion bliver begrænset til et acceptabelt niveau, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og vilkårene i miljøgodkendelsen overholdes
- at udvidelsen af husdyrbrugets produktion overordnet betragtet ikke medfører en øget svineproduktion og en øget miljøpåvirkning i kommunen, idet strukturudviklingen går mod færre men større bedrifter
- at produktionen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af:
  - Nabobeboelser
  - Natura 2000-områder og natur i øvrigt
  - Overfladevand
  - Nitratfølsomme indvindingsområder
  - Landskabelige værdier og værdifulde kulturmiljøer

10 GODKENDELSENS GYLDIGHED, KLAGEVEJLEDNING OG UNDERRETNING

10.1 GODKENDELSENS GYLDIGHED

Virksomheden må i henhold til Lovbekendtgørelse om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, § 12, ikke udvides eller ændres bygnings- eller driftsmæssigt, herunder med hensyn til affaldsfrembringelsen, på en måde, der indebærer forøget forurening i forhold til det hermed tilladte, før udvidelsen eller ændringerne er godkendt af Viborg Kommune.

Hvis virksomheden ønskes ændret eller udvidet, skal Viborg Kommune i henhold til lovbekendtgørelsen § 12, stk. 3 have meddelelse herom, inden ændringen eller udvidelsen foretages.

Med hensyn til retsbeskyttelse af godkendelsen henvises til Lov om husdyrbrug m.v. § 40.

Tilsynsmyndigheden skal tage godkendelsen op til revurdering og om nødvendigt meddele påbud eller forbud, jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 39, hvis:

- der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
- forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,
- væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger for virksomheden,
- det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker,
- der er fremkommet nye oplysninger om sikkerhedsmæssige forhold på virksomheder, der er omfattet af regler fastsat i medfør af Miljøbeskyttelseslovens § 7 om risikobetonede processer m.v.

Den første regelmæssige revurdering af godkendelsen af virksomheden skal foretages, når der er forløbet 8 år, efter at virksomheden er godkendt første gang. Tilsynsmyndigheden skal herefter tage godkendelsen op til revurdering mindst hvert 10. år og om nødvendigt ændre vilkårene ved påbud efter Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. § 41.

I tilfælde af at afgørelsen påklages, beregnes tidspunktet fra den dato, hvor den endelige afgørelse er meddelt.

Vilkårene kan dog i henhold til Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. § 53, stk. 2, til enhver tid ændres for at forbedre virksomhedens kontrol med egen forurening eller for at opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

Opmærksomheden henledes på, at denne godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. ikke fritager virksomheden for de nødvendige tilladelser/anmeldelser i henhold til anden lovgivning.

Viborg Kommune skal som tilsynsmyndighed påse, at denne godkendelse og den øvrige miljølovgivning overholdes. Der skal i henhold til § 71 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. altid være adgang for de personer, der af Viborg Kommune er bemyndiget til at føre tilsyn.

10.2 KLAGEVEJLEDNING OG SØGSMÅL

Godkendelsen kan påklages til Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

Indgivelse af klage

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det.

Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefristen er 4 uger fra offentliggørelsen. Offentliggørelsen finder sted den 5. februar 2015. En eventuel klage skal være Viborg Kommune i hænde senest den 5. marts 2015 inden kontortids ophør.

Gebyr

Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Virkning af klage

En klage over miljøgodkendelser eller andre afgørelser efter Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug har ikke opsættende virkning på retten til at udnytte godkendelsen eller anden afgørelse, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. Udnyttelse af godkendelsen eller anden afgørelse kan dog kun ske under opfyldelse af vilkårene, som er fastsat i afgørelsen.

Domstolene

Søgsmål kan anlægges for domstolene i henhold til § 90 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. Fristen er 6 måneder fra godkendelsen er meddelt.

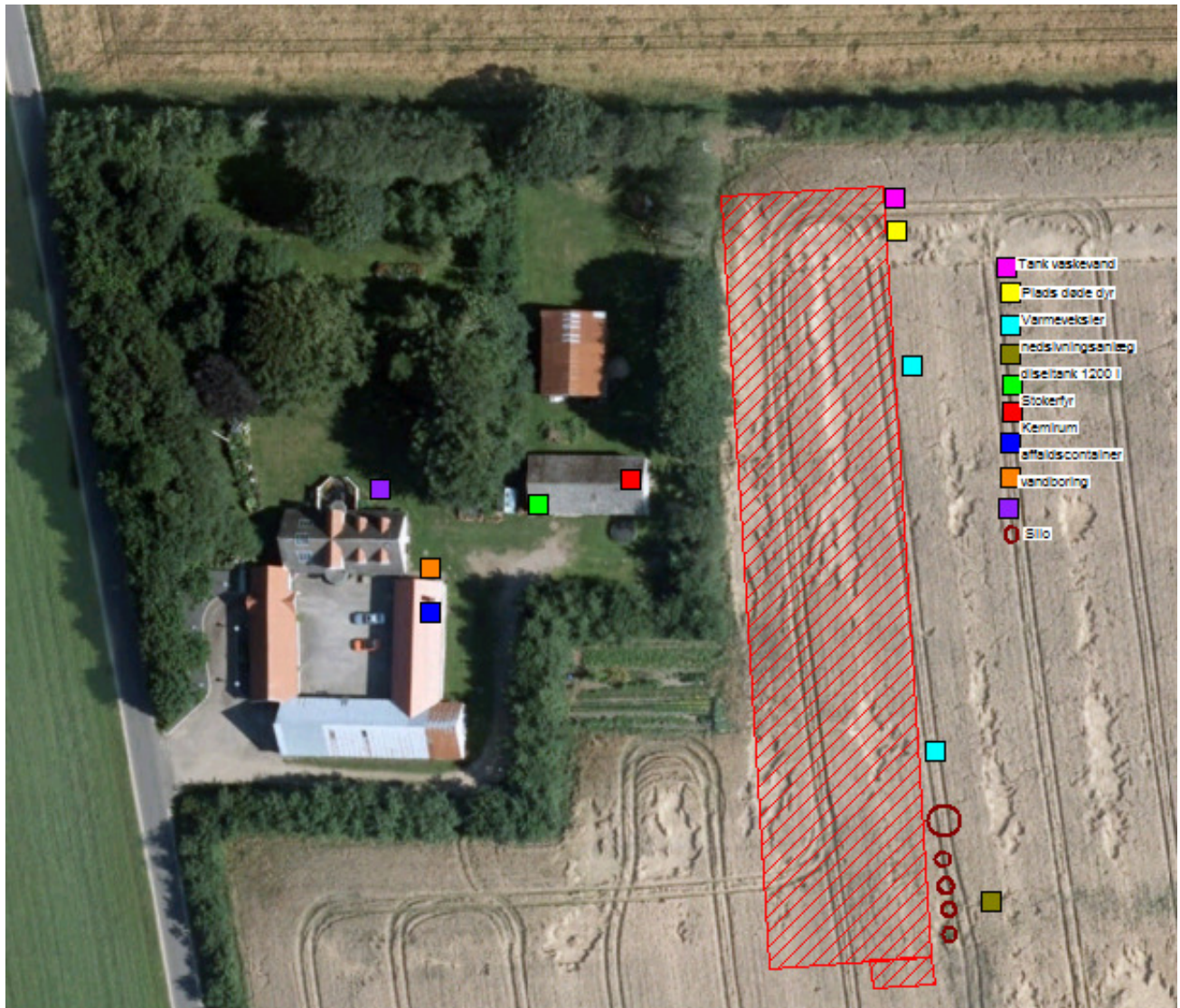
10.3 UNDERRETNING OM GODKENDELSEN

Kopi af afgørelsen er sendt til:

- Embedslægeinstitutionen Nord, Langelandsvej 8, 8940 Randers SV. (senord@sst.dk)
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, 7000 Fredericia. (mail@dkfisk.dk)
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup. (nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk)
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1. sal, 1611 København V. (ae@aeraadet.dk)
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 2188, 1017 København K. (fbr@fbr.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. (dnviborgsager@dn.dk)
- Danmarks Sportsfiskerforbund (post@sportsfiskerforbundet.dk)
- Friluftsrådet Limfjord Syd, (ajj-7600ebspeed.dk)
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N (husdyr@ecocouncil.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, (natur@dof.dk, viborg@dof.dk)
- Naboer

BILAG 1. SKITSE OVER EJENDOMMEN

Environmental Technology Verification

Statement of Verification

Technology type	Heat exchange system	
Application	Reduced ammonia emission from broiler housing systems	
Technology name	Agro Clima Unit	
Company	Rokkedahl Energi Aps	
Address	Nymøllevej 126B DK-9240 Nibe Denmark	Phone +45 30 28 72 10
Website	www.rokkedahl-kylling.dk/rokkedahl-energi.aspx	
E-mail	adm@rokkedahl-energi.dk	

DANETV, The Danish Centre for Verification of Climate and Environmental Technologies, undertakes independent tests of environmental technologies and monitoring equipment.

DANETV is a co-operation between five technological service institutes, DHI, Danish Technological Institute, FORCE Technology, DELTA and AgroTech. DANETV was established with financial support from the Danish Ministry of Science, Technology and Innovation. Further information is available at www.etv-denmark.com.

AgroTech undertakes verification of environmental technologies for the agricultural sector. The verifications and tests are planned and conducted in accordance with the guidelines for the ETV pilot Program established by the European Union. This verification statement summarizes the results from verification of the Agro Clima Unit, which is marketed and sold in Denmark by Rokkedahl Energi Aps.

Description of technology

The technology evaluated was an Agro Clima Unit (ACU) Clima⁺ 200, type 2.5 developed by the company Agro Supply and sold in Denmark by Rokkedahl Energy. Broiler production involves a high energy requirement due to a high temperature requirement of newly hatched chicken. The Agro Clima Unit is a heat exchange system that by a countercurrent heat exchange system utilizes the thermal energy of air leaving the broiler house to heat and dry incoming air. The potential ammonia emission reducing principle of the Clima Unit is the drying of the manure layer caused by the heat exchange system and the continuously circulation ventilation in the broiler house.

The Clima Unit is normally situated next to the poultry house (Figure 1). Inlet air is drawn through the Agro Clima Unit to the ridge of the broiler house and distributed to the front and back side of the building by means of four additional in-house supporting vents. This results in an improved distribution of in-house air.

Environmental Technology Verification

Figure 1. Picture of the Agro Clima Unit situated outside the test broiler section. Ventilation air to and from the broiler house are drawn through the Agro Clima Unit by a counter current principle to utilise the heat content of ventilation air to heat up inflowing air.

Application of technology

The Agro Clima Unit is intended for poultry housing systems. The intended application of the Agro Climate Unit technology is defined in terms of the matrix, the purpose and exclusions of the technology application. The matrix is the type of material that the technology is intended for. The purpose of a technology is defined in terms of what measurable properties that are affected by the technology and how these properties are affected.

Matrix	The Agro Clima Unit was verified for the following matrix: <ul style="list-style-type: none"> • Ventilation air from broiler housing system.
Purpose	The purpose of the Agro Clima Unit was: <ul style="list-style-type: none"> • Reduced ammonia emission from broiler housing systems with Agro Clima Unit installed as part of the ventilation system compared with similar broiler housing systems without Agro Clima Unit installed.
Exclusions	Other emissions parameters were not quantified during this test, even though concentrations of CO ₂ , CH ₄ and N ₂ O in air inlet and outlets were measured during the test period. Reduction of energy requirement for heating by use the Agro Clima Unit was not quantified by this test.

Description of test

The overall principle for testing the performance of Agro Clima Unit (ACU) was to compare the emission of ammonia from a test section attached an Agro Clima Unit (case section) and an equal test section without an Agro Clima Unit (Control section). As broilers were housed in a mechanically ventilated housing system, the emission was measured by simultaneously measurements of ventilation rate and concentration of ammonia in ingoing and outgoing air.

Emission measurements require measurement of the air exchange (ventilation) of the housing system. The ventilation rate was continuously on-line measured by anemometers (Stienen 600) situated in ventilation ducts during the test periods.

Environmental Technology Verification

Concentrations of ammonia in ingoing and outgoing air were continuously on-line measured by use of an on-line automatic photo-acoustic multigas analyser (INNOVA, 1412).

The ammonia emission from both case and control sections were measured over three full production cycles each lasting approximately 30 days. To incorporate the yearly climatic change, the production cycles were placed in the warm and cold seasons. One of the production cycles took place in the summer period; one took place in the autumn period, and one in the winter period. The three production cycles took place from August to December. Ammonia was the primary performance parameter of the test. In addition, a number of operational parameters were measured during the test periods.

Verification results

The daily ammonia emission from broilers produced in houses with or without the ACU system is shown in Figure 2. Levels of emission were found to increase during the production cycle for all three periods. In period 1 ammonia emission was found to be lower from the broilers produced in the test section attached the ACU system for the first 20 days of the production cycle. In period 2 lower emission from the test section attached the ACU was observed during the full period of measurement. In period 3 lower emissions was observed from the case section during the first 25 days. The highest effect of the ACU system was found when ventilation of the case section was performed mainly by the ACU system. In general it was observed that the higher proportion of the total ventilation requirement that was performed by the roof ventilation system, the closer were the emission levels of the test and case section (Figure 2).

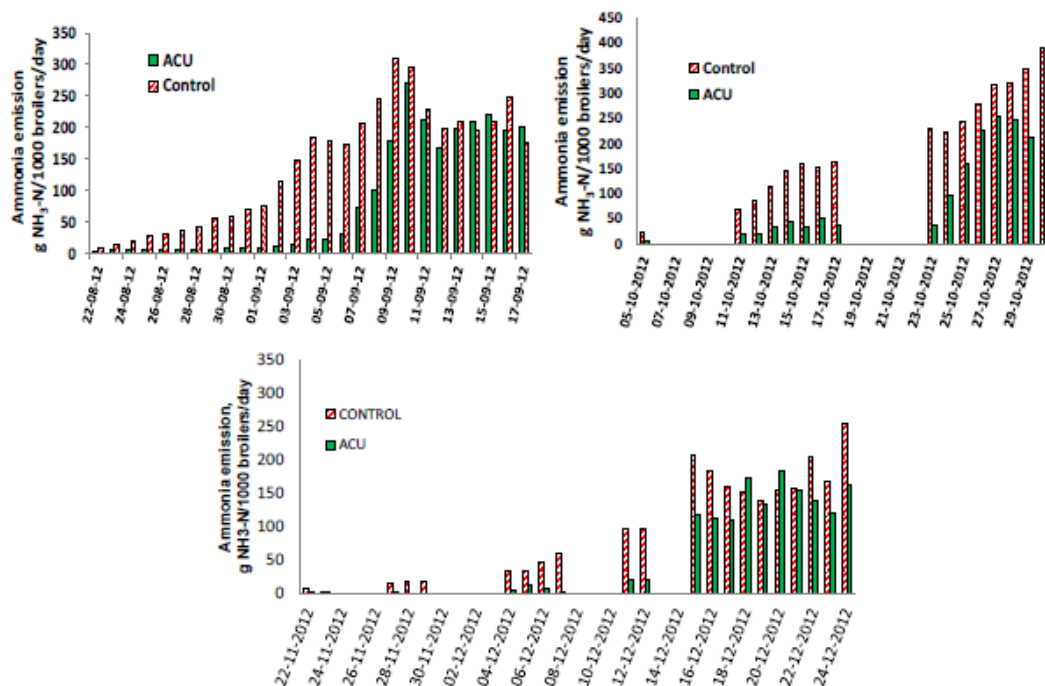

Figure 2. Measured daily emission of ammonia nitrogen ($\text{NH}_3\text{-N}$) from broilers produced in a test section with the Agro Climate Unit (ACU) installed and a test section without use of the ACU system (Control). Ammonia volatilization is shown in g of ammonia nitrogen ($\text{NH}_3\text{-N}$) per 1000 broilers per day. The top left diagram shows results for broilers produced during August and September. The top right diagram shows the results during October to November. The lower diagram shows results for broilers produced during November and December. Missing data is a consequence of malfunction of measurement equipment.

Environmental Technology Verification

The total ammonia emission per 1000 broilers produced in a housing system with and without use of the ACU system can be seen in Table 1. The ACU system was found to reduce ammonia emission from broilers by 42 % in period 1, by 49 % in period 2 and by 33 % in period 3. In average the ammonia emission reduction is found to be 41 %.

Table 1. Measured ammonia volatilization and the ammonia reduction effect of the Agro Clima Unit (ACU) system per 1000 broilers produced in a 30 days production period.

Test period	Ammonia loss	Unit	Control	ACU	Difference, kg	Difference, %
1	Ammonia loss	Kg NH ₃ /1000 broilers	5.07	2.96	2.11	41.6
	Ammonia-N loss	Kg NH ₃ -N/1000 broilers	4.18	2.44	1.74	41.6
2	Ammonia loss	Kg NH ₃ /1000 broilers	7.01	3.59	3.41	48.7
	Ammonia-N loss	Kg NH ₃ -N/1000 broilers	5.77	2.96	2.81	48.7
3	Ammonia loss	Kg NH ₃ /1000 broilers	3.84	2.58	1.26	32.7
	Ammonia-N loss	Kg NH ₃ -N/1000 broilers	3.16	2.12	1.04	32.7
Mean of the periods	Ammonia loss	Kg NH ₃ /1000 broilers	5.30	3.04	2.26	41.0
	Ammonia-N loss	Kg NH ₃ -N/1000 broilers	4.37	2.50	1.87	41.0

This test was planned and conducted to comply with the methodologies described in the Test Protocol for Livestock Housing and Management Systems developed under the VERA-program. The intention is that the results of this DANETV verification of Agro Clima Unit can be used as part of the documentation needed for a VERA verification statement.

Further information about the methodology and the results of the performance test is included in the verification report and test report made by AgroTech for Rokkedahl Energi Aps.

Quality assurance

The test and verification have been performed according to the AgroTech Test Centre Quality Manual. As a part of the quality assurance an internal and an external technical expert provided review of the planning, conducting and reporting of the verification and tests.

Original signed 03.05.2013	03.05.2013	Original signed 03.05.2013	03.05.2013
Signed by Gunnar Hald Mikkelsen Management representative	Date	Signed by Amparo G Cortina Verification responsible, AgroTech	Date

NOTICE: ETV verifications are based on an evaluation of technology performance under specific, predetermined operational conditions and parameters and the appropriate quality assurance procedures. DANETV and AgroTech make no expressed or implied warranties as to the performance of the technology and do not certify that a technology will always operate as verified. The end user is solely responsible for complying with any and all applicable regulatory requirements. Mention of commercial product names does not imply endorsement.